

EKONOMİK KRİZ

ve

KAMU ÇALIŞANLARI

Etki-Analiz Araştırması

Ağustos / 2009

EKONOMİK KRİZ
ve
KAMU ÇALIŞANLARI
ETKİ-ANALİZ ARAŞTIRMASI

Ağustos 2009

Ankara

Memur-Sen Yayınları

AR-GE Dizisi - 6

Proje Yöneticisi

Halit ORTAKÖY

Genel Basın ve Halkla İlişkiler Sekreteri

Uygulama

ADAMOR

Araştırma Danışmanlık

Araştırma Koordinatörü

Emir OSMANOĞLU

Danışmanlar

Doç. Dr. Mehmet DİKKAYA

Yrd. Doç. Dr. Adem ÇAYLAK

Dr. Kaan DİLEK

Rapor

Zafer ÇELİK

Tasarım Baskı

Hermes Ofset Ltd. Şti.

K. Karabekir Cad. No: 39/18 İskitler/ANKARA

Tel: 0312 384 34 32 - www.hermesofset.com.tr

Basım Tarihi - Basım Adedi

14 Ağustos 2009 - 3000

MEMUR SENDİKALARI KONFEDERASYONU

GMK Bulvarı Özveren Sok. No: 9/4 Demirtepe/ANKARA

Tel: 0.312 230 48 98 - 230 09 72 73 • Faks: 0312 230 39 89

www.memursen.org.tr • e-posta: memursen@memursen.org.tr

ÖNSÖZ

Konfederasyon olarak, Ekonomik Kriz ve Kamu Çalışanları Etki-Analiz Araştırması'yla dünyayı ve ülkemizi etkisi altına alan ekonomik krizin kamu çalışanlarının yaşamına yansımaları; kamu çalışanlarının hükümetten beklentilerini ve gündemle ilgili ne düşündüklerini ölçtük. Araştırmada özellikle kamu çalışanlarının hem tespit hem de çözüm noktasında tam mutabakat içinde oldukları hususları karar alıcıların dikkatine sunmak istiyorum.

Öncelikle araştırmaya katılanların yaklaşık üçte ikisinin gelirinin 1500 TL'den az olması dar ve sabit gelirli olan vatandaşların içinde bulunduğu durumu yansıtmaları bakımından çok önemli. Bu tespitin ışığında araştırmanın geneline baktığımızda, kamu çalışanlarının ekonomik kriz ve işsizliğin birinci dereceden sorun teşkil ettiği konusunda mutabakat içinde olduğu sonucuna rahatlıkla varabiliriz. Sorunun tespitindeki mutabakat çözümünde de devam ediyor. Kamu çalışanlarının kahir ekseriyeti işsizliğin azaltılması için kamuya memur alınmasını istiyorlar ki bu bizim uzun süredir kamunun işsizliği azaltmak için öncülük ederek 300 bin personel alması yönündeki çağrılarımızı destekliyor.

Araştırmaya katılan kamu çalışanlarının mutabakat içinde olduğu bir başka konu ise ekonomik krizin yaşamlarını etkilediğidir. Araştırmaya katılan kamu çalışanları, kriz bahane edilerek özlük haklarının ellerinden alındığı, ekonomik krizin faturasının çalışanlara kesildiğini düşünüyor. Çözüm olaraksa, ekonomik kriz karşısında kamu çalışanlarının durumlarının iyileştirilmesi için kriz çeki verilmesi, vergi yükünün azaltılması ve hukuki düzenlemeler yapılarak özlük haklarının artırılmasını öneriyorlar. Bu sonuç bizim kriz geçene kadar her altı ayda bir 600 TL kriz çeki verilmesi ve gelir vergisi oranlarının 5 puan indirilmesi teklifimizi haklı kılıyor.

Araştırmaya katılanlar, maaşların rahat geçinmelerine yetmediği bunun doğal sonucu olarakla mesleki gelişmelerini sağlayacak yayınları takip etme imkânı bulamadıklarını, sosyal ve kültürel faaliyetlere belirli bir bütçe ayıramadıklarını, borçlanarak geçinebildiklerini vurguluyorlar. Bu olumsuzluklardan kurtulmanın yollarınıysa: Ücret adaletinin tesis edilmesi, kamu çalışanlarının maaşlarının yoksulluk sınırının üstüne çıkarılması ve refah payının verilmesi olarak belirtiyorlar.

Araştırmaya katılanların demokratik hak ve özgürlüklerin yeterli olmadığı noktasındaki mutabakatı da araştırmanın önemli sonuçlarından birisi. Bu güçlü mutabakatı demokratik, özgürlükçü ve sivil bir anayasanın yapılması takip ediyor. Bu temel mutabakatı özelden toplu sözleşme ve grev hakkının verilmesi, 4688 Sayılı Kanun'un değiştirilerek sendikal örgütlenmenin önündeki engellerin kaldırılması, memurlara uygulanan siyaset yasağına son verilmesi izliyor. Bu mutabakat, Konfederasyonumuz tarafından Başbakan Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a sunduğumuz ve Milli Güvenlik Kurulu'nun kaldırılması, YÖK'ün tasfiyesi, yargıda iki başlılığın sona ermesi, eğitim ve çalışma hayatında kıyafet yasağı ayıbının bitirilmesi, idarenin bütün iş ve eylemlerine karşı yargı yolunun açık olması gibi temel talepleri içeren "Yeni Anayasa Raporu"nu teyit etmektedir.

Çarpıcı sonuçlardan birisi de, kamu çalışanlarının büyük bir ekseriyetinin hükümetin kamu çalışanlarına münhasır bir eylem planının olmadığı ve çalışanlar için iyileştirme paketi hazırlanmadığıdır. Krizin patlak verdiği 2008'in ortalarından itibaren hükümetin ve Merkez Bankası'nın ekonomik krizin çözümüne yönelik hazırladığı 73 tedbir yürürlüğe koymuş, bunun ekonomik maliyeti ise 54

milyar TL'yi aşmıştır. Elbette hükümetin yerli üretimi teşvik etmesi doğru bir yaklaşımdır. Zaten araştırmaya katılanların büyük bir bölümü IMF'yle yapılan anlaşmaların faydasız olduğunu, yerli üretime önem verilmesi gerektiğini ifade etmektedirler. Ancak, bu süreç içinde kamu çalışanlarına yönelik özel bir paketin açılmamış olması, kamu çalışanlarının krizin tahrip edici etkisine terk edilmesi de kabul edilemez bir durumdur.

Memur-Sen olarak, 2009 Yılı Toplu Görüşmelerine yönelik taleplerimizi hazırlarken, araştırmanın ortaya koyduğu sosyo-ekonomik fotoğrafı da dikkate aldık. Bu kapsamda hükümetin, memurların ekonomik durumlarının iyileştirilmesi, özlük haklarının geliştirilmesi, grev ve toplu sözleşme taleplerinin karşılanması noktasındaki beklentilerini çözüme kavuşturmasını bekliyor ve umuyoruz. Bu duygularla 2009 Yılı Toplu Görüşmelerinin ülkemize, kamu çalışanlarına ve Memur-Sen ailesine hayırlı olmasını diliyorum.

Ahmet GÜNDOĞDU

GENEL BAŞKAN

GİRİŞ

2008 Dünya Ekonomik Krizi, sadece ortaya çıktığı ABD piyasalarını ya da öncelikle etkilediği sanayileşmiş ülke ekonomilerini ve toplumlarını sarsmakla kalmamış, gelişmekte olan ülkeleri de derinden tesiri altına almıştır. Söz konusu kriz, her ne kadar finansal piyasalarda ortaya çıkmış olsa da üretimi, yatırımları ve istihdamı içeren temel alan olan reel sektörü de hızlı bir şekilde etki sahasına alarak çalışan kesim üzerinde daha büyük yansımalar oluşturmuştur.

İktisadi aktörler içerisinde en savunmasız kesimin bağımlı çalışanlar olduğu göz önünde bulundurulduğunda durumun vahameti daha iyi anlaşılacaktır. Kriz olgusu ile birlikte ilk ortaya çıkan kavramın “işsizlik” olması bu büyük riskin öncelikle hangi kitleleri kasıp kavuracağının açık bir işareti olmuştur. Nitekim bütün dünya ekonomilerinde on milyonlarca yeni işsiz ortaya çıkaran 2008 Krizi, bütüncül bir sosyal refah düşüşünün de sinyallerini vermiştir. Dışa açık ülkeler veya ister istemez dışa açık olmak zorunda kalan her ülke bu refah kaybına uğramak durumunda kalmıştır.

Böylesi bir krizin nedenleri üzerinde uzun zamandır çokça yazılıp çizilmesine rağmen, kriz öncesi dönemde bir-iki kriz kâhini dışında bu türlü bir krizin öngörülebilirliği ile ilgili herhangi bir sapta- ma yapılamamıştır. Bunun en önemli nedeni, küreselleşme ve serbest piyasa olgusuna yürekte inenmiş ve bu modelin en iyi çözüm olduğu ile ilgili hiç kuşkuyla kapılmayı aklından geçirmemiş politika yapımcıları ve akademisyenlerin bolluğu olmuştur. Oysa gerçek hayat, beklentilerin dışında büyük bir sürpriz yaparak bu geniş kitleleri yanıltmıştır. Şimdi aynı piyasalar tedirgin. Marks’a mer- siyeler düzen entelektüeller, Keynes’in müdahaleci fikirlerinin ne denli isabetli olduğunu düşünen post... akımlarla dolmuş görünüyor.

Oysa hem Marks, hem Keynes hem de neo-liberallerde hakikat adına hareket etmek isteyenler için önemli ipuçları vardır. Politik ve ekonomik ideoloji tek taraflı bir fikri “put” haline getirince olan oluvermiştir. ABD eski Merkez Bankası Başkanı Greenspan’ın “tövbekâr bir neo-liberal” olarak yaptığı itiraflar bu anlamda çok manidardır. Küreselleşme ve neo-liberalizm, doğası gereği böyle bir krize önünde sonunda maruz kalacaktı. Çünkü kâğıt ekonomisinin devasa bir boyut kazanarak reel üretime fazlasıyla hâkim olması bu balonun bir gün mutlaka patlayacağını gösteriyordu.

Sonuç veya nedenler nasıl olursa olsun, küresel mali kriz kapıya çattı ve Türkiye ekonomisinin merkezine yerleşti. Ekonomik sorunların en önemli gündem maddesi haline geliverdi. Tahmin edilebileceği gibi, önce para piyasaları sallantı geçirdi. Ardından borsa tepetaklak oldu. Bunu reel kesimin yatırım kararlarındaki belirsizlik izledi. Bu belirsizliğin en acı sonuçlarından birisi de işsizlik oldu. Sabit gelirli kesim piyasaların böylesine birden belirsiz hale gelmesinden en fazla etkilenenler arasında yer aldı.

Elinizdeki araştırma, ekonomik krizin kamu çalışanları üzerindeki erken dönem etkilerini gös- terme amacıyla yapılmıştır. Görünen o ki, ekonomik kriz ortamı orta vadede etkisini göstermeye devam edecektir. Toplumun, başta çalışanlar olmak üzere her türden sınıfının ekonomik problem kaynaklı sorunlarla yüz yüze kalivermesi neredeyse an meselesidir. Milyonlarca insanı doğrudan ilgilendirebilecek bu karamsar tablo, üzerinde derin derin düşünülmesi gereken nitelikler taşımak- tadır.

Kamu hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesinde en önemli araçsal role sahip olan kamu çalışanlarının ekonomik kriz karşısında gösterdikleri özveri dikkate alındığında bu araştırmanın ne denli önemli olduğu anlaşılabacaktır. Gerçekten ekonomik krize yönelik koruyucu önlemler alınırken zaten sosyo-ekonomik bağlamda dar imkânlarla sahip olan kamu çalışanlarının daha fazla gözetilmesi gerekmektedir. Üstelik genellikle düşük ve orta alt gelir guruplarında yoğunlaşmış olan bu kesimin yaptığı harcamaların makro ekonomik etkileri bir hayli yüksektir.

Keynesyen teorik yaklaşımlar ekseninde, düşük gelir guruplarının harcama eğiliminin yüksek olmasının, kriz dönemlerinden ekonomik canlanmaya doğru gidişte etkisi bir hayli yüksek olarak öngörülmüştür. Tüketim eğilimlerinin yüksekliği ve tasarruf eğilimlerinin düşüklüğü ile belirgin olan gelişmekte olan ülkelerde, büyüme çoğunlukla tüketim harcamalarından etkilenmektedir. Tüketim harcamalarının istikrarlı sürdürülebilirliği, yatırım ve istihdam kararlarının alınmasında en belirleyici unsur olmasından ötürü oldukça önemlidir.

Kamu çalışanları bağlamında ekonomik krizin etkilerinin değerlendirilmeye çalışıldığı bu çalışmada ulaşılan sonuçların özeti, çalışmanın ilk sayfalarında ve detayları sorulara verilen cevaplar ekseninde ilerleyen sayfalarda yer almasına rağmen bu sonuçların uzman gözüyle yorumlanmasında büyük yarar bulunmaktadır.

Öncelikle, örneklem olarak alınan kamu çalışanlarının 12 ile yayılmış olması, çoğunluğunun aylık 1500 TL'den daha az gelir elde eden ve evli erkeklerden oluşmuş olması araştırmanın Türkiye gerçeğini yansıtmaya bakımından hayli ilginçtir.

İkinci olarak, krizin erken dönem sonuçları bağlamında araştırmaya katılan kişilerin genellikle gıda ve giyim gibi temel harcamalardan kısıntı yapmış olduklarını belirtmeleri, zaten yaşam standartları yeterince yüksek olmayan kamu çalışanlarının trajik durumlarının bir yansıması olarak kabul edilebilir.

Üçüncü olarak, toplumsal ve ekonomik olaylara karşı kamu çalışanlarının bakış açılarının yansıtılması bakımından araştırma hayli ilginç sonuçlara sahip olmuştur. Örneğin, krizin yol açabileceği muhtemel yıkıcı etkilerle mücadele etmek için hükümetin alabileceği önlemler bu bağlamda oldukça önemlidir. Bu bağlamda hükümetin genellikle "istihdamın daralmasını önlemeye yönelik bir çaba olarak değerlendirerek" nispeten gecikerek açmış olduğu paketlerin daha ziyade işverenleri kollama amacı güttüğü konusunda kamu çalışanlarının büyük çoğunluğu hemfikirdir. Üstelik krize yönelik önlemlerin geç alındığı ve yetersiz olduğu konusunda da aynı şekilde bir uzlaşma var gibidir.

Üçüncü yorumla bağlantılı olarak siyasal sorunlara yönelik kamu çalışanlarının bakış açısı da oldukça rasyonel bir çizgiyi işaret etmektedir. Mevcut anayasanın değiştirilerek sivil bir anayasa yapılması konusunda üçte ikilik kesim iradesini ortaya koyarken, bu noktada hükümet icraatlarının başarı şansının değerlendirildiği rasyonel bakış açısına göre, test alanını oluşturan kişilerin hemen hemen üçte biri böyle bir girişimin mevcut durumda başarılamayacağını düşünmektedir. Ekonomik krizin yol açtığı problemlerin ve işsizlik olgusunun Türkiye'nin en önemli sorunu olduğu, araştırmanın kapsamsını oluşturan 1700'den fazla kişinin büyük kısmı tarafından paylaşılmaktadır.

Bu yorumlara ilave edilebilecek bir diğer olgu ise, araştırmaya katılanların gelecekle ilgili beklentilerinde gizlidir. Önemli ölçüde karamsar bir tablonun yansıması gibi görülebilecek bu durum, borç batağında yuvarlanan ve genellikle gününü kurtarmaya çalışan kamu çalışanlarının adeta

doğal bir refleksi gibi görüntü vermektedir. Nitekim son zamanlarda kredi kartı borcu affı, faiz affı gibi durumların en ciddi muhataplarından birisinin kamu çalışanları olduğu görülmektedir.

Hem devletin devamlılığı için merkezi bir role sahip olan kamu hizmetlerindeki verimlilik, hem de iktisadi etkinlik bağlamında bütüncül bir kamu reformu ile birlikte ele alınması gerekli olan adil ücret dağılımı, öncelikli çözüm bekleyen bir hükümet politikası olmalıdır. Yasal mevzuat alt yapısının günün ve kamu çalışanlarının değişen koşullarına göre yeniden düzenlenmesinde büyük yarar bulunmaktadır.

Türkiye'de yatırımlara dönüşüp dönüşmediği kuşkulu olan ve işverenleri desteklemeye yönelik açılan kriz paketlerinin, genellikle lüks tüketim talepleri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olmasına karşılık büyük çoğunluğu alt orta gelir gurubu içerisinde yer alan kamu çalışanlarının "kriz çeki" benzeri bir uygulama ile krize karşı mücadelede etkin hale gelmesi hem iktisadi/finansal canlılık ve istikrar için hem de doğrudan milli gelir ve büyüme için geniş bir kabule mazhar olabilecek gibi görünmektedir.

Bu eksenle önemli sorunlardan birisi de IMF gibi uluslararası kuruluşlarla yapılmaya çalışılan ekonomik istikrar anlaşmalarında en fazla çekinilen konulardan birisi olarak kamu çalışanlarına yapılacak maaş zamları konusunda verilmesi muhtemel tavizler konusunda kamu çalışanlarının duyduğu endişelerdir. Hem en savunmasız bir kesim olması (yasal hakların yetersizliğinden kaynaklanan) hem de tavizlerde ilk akla gelen kesimi oluşturması (bütçe harcamalarındaki genişlemenin önlenmesinde en kolay müdahale edilebilecek özellikler taşıması nedeniyle) kamu çalışanlarının krize ve sonuçlarına yönelik endişelerinin katlanmasına neden olmaktadır.

Kamu çalışanlarının sosyo-ekonomik refah düzeylerini etkileyen başka pek çok konu yanında diğer önemli konu başlıkları olarak yıllardır üzerinde çokça tartışılan; özlük haklarının genişletilmesi, vergi yükünün azaltılması, mesleki gelişimin sağlanması için imkânlar kavuşma, sosyal ve kültürel ihtiyaçlar için yeterli fona sahip olma gibi konular kamu çalışanlarının temel gündem maddelerini oluşturmaktadır.

Aslında bu araştırmanın temel tartışma eksenini uluslararası kuruluşlarca düzenli olarak hazırlanan insani gelişme indekslerinde yer alan ölçütlere uyumluluk konusu oluşturmalıydı. Buna rağmen, daha acil ve yaşamsal sorunların ekonomik krizin de tetiklemesi ile birlikte gündeme gelmesiyle kamu çalışanlarını ilgilendiren sorunların ne derece kısırlı bir alanda devrettiği anlaşılmış oldu. Bundan sonraki çalışmalarda bu türden geniş indekslerin ölçütlerini içerecek şekilde analizler yapılması öncelikli temennimizdir.

Kamu çalışanlarının ekonomik kriz bağlamında öncelikli hale gelen gerçek durumlarını yansıtmaması bakımından bu araştırmanın ve sonuçlarının iyi bir başlangıç oluşturmasını, hem genel anlamda Türkiye'nin sorunlarının çözümünde uzun zamandır beklenen bir şans olması hem de kamu çalışanlarının kendisine yönelik büyük bir beklenti içerisinde bulunmaları yönüyle Ak Parti hükümetinin dikkatini çekmesi yönüyle değerlendirilmesini diliyoruz. Türkiye'deki sendikal hareketlerin gerçek konularına ulaştırılması ve sosyal sorumluluk bağlamında üyelerinin çıkarlarını gözetme konusunda daha etkin olabilmelerinde bu ve bu türden çalışmaların aracılık etmesini umuyoruz.

Doç. Dr. Mehmet DİKKAYA

Yrd. Doç. Dr. Adem ÇAYLAK

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU

Dünyanın gündemine oturan ve bazı ekonomistlere göre 1929'daki ekonomik krizden daha derin etkileri bulunan küresel mali krizin, etkilemediği sektör ve sosyal taban yok denecek kadar azdır. Ülkemizde de bu krizin etkilerinin olduğunu söylemek yanlış olmaz. Dünyayı ve ülkemizi etkisi altına alan krizin, kamu çalışanları üzerindeki etkilerini tespit ve ifade eden bir araştırmanın gerek kamu çalışanları gerekse karar alıcılar açısından yararlı olacağı düşünülmüştür. Bu düşünce ışığında gerçekleştirdiğimiz araştırmanın dört temel konusu vardır.

- 1- Ekonomik kriz karşısında kamu çalışanlarının durumu,
- 2- Kamu çalışanlarının hükümetten beklentileri,
- 3- Kamu çalışanlarının ekonomik, sosyal ve özlük hakları konularında düşünceleri ve talepleri.
- 4- Gündemle ilgili kamu çalışanlarının görüşleri.

1.1. Amaç ve Hedefler

*"Ekonomik Kriz ve Kamu Çalışanları Etki Analiz Araştırması"*nın amacı; ekonomik krizin kamu çalışanları üzerinde etkisinin hangi düzeyde olduğunu saptamak ve değişen zamana paralel ne gibi taleplerin olabileceğini ortaya çıkarmaktır. Kamu çalışanlarının, ekonomik krizden daha hızlı çıkışa yönelik çözüm yollarına ilişkin görüşlerini ortaya çıkartmak ve memurların gündemle ilgili değerlendirmelerine ulaşmak da araştırmanın amaçları arasındadır.

Her yıl Ağustos ayında gerçekleştirilen toplu görüşmeler öncesinde kamu çalışanlarının Hükümetten neler talep edeceğine dair verileri de içeriğinde barındıran araştırma, hizmet verenlerin çalışma koşullarıyla ilgili memnuniyetini de ölçecektir. Kamu çalışanlarının öncelikli sorunlarının tespiti, daha sağlıklı ve kaliteli hizmetin sunulmasını sağlayacak bir çalışma düzeni oluşmasına katkıda bulunacaktır.

Kamu çalışanlarının gündemle ilgili konularda neler düşündüğünü belirlemek de, araştırmayla ulaşılmak istenen bir diğer amaçtır.

1.2. Önem ve Gereklçeler

Kamu hizmetlerinin daha rantabl yürütülmesi için hizmet verenlerin durumları ve görüşleri ortaya çıkartılmalıdır. Bu çerçevede, karar alıcı mevkiler, daha kaliteli hizmet üretebilmesi için kamu çalışanlarının mevcut durumlarında hangi yönde değişiklik yapılması gerektiğini belirlemek suretiyle daha kaliteli hizmet üretme koşullarını oluşturmak için gereken verilere sahip olabilir. Diğer bir ifadeyle, araştırmanın içeriğindeki veriler, karar alıcılar tarafından da değerlendirilmelidir.

2. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Araştırmada sadece nicel araştırma metodu kullanılmıştır. Araştırmanın konusu nicel veri toplama tekniklerine uygun bir şekilde dizayn edilerek tasarlanmıştır.

2.1. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri toplama aracı, nicel görüşmeye uygun anket formudur. Bu anket formunda toplam 61 soruya yer verilmiş ve görüşülen bütün kamu çalışanlarına bu sorular yüz yüze anket yöntemiyle sorulmuştur.

2.2. Örneklem

Araştırmanın örneklemi, TÜİK'in Düzey 1 sınıflandırması arasından kamu çalışanlarının Türkiye geneli durumunu yansıtacak sosyo-ekonomik özelliklere sahip 12 il'de gerçekleştirilmiştir. Araştırma desenini oluşturan örneklem sayısı, 1715 kamu görevlisi olarak belirlenmiştir.

2.3. Verilerin Değerlendirilmesi

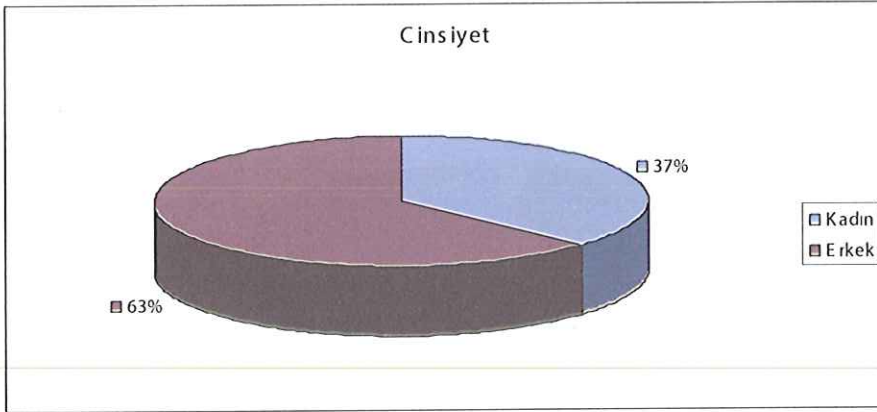
Sahadan toplanan veriler, telefon kontrolü ve iç tutarlılık kontrolünden geçirildikten sonra SPSS programında oluşturulan veri tabanına girişleri yapılarak tablolandırma gerçekleştirilmiş ve bu tablolar değerlendirmeye hazır hale getirilmiştir

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

DEMOGRAFİK VERİLER

Tablo 1 - Cinsiyet

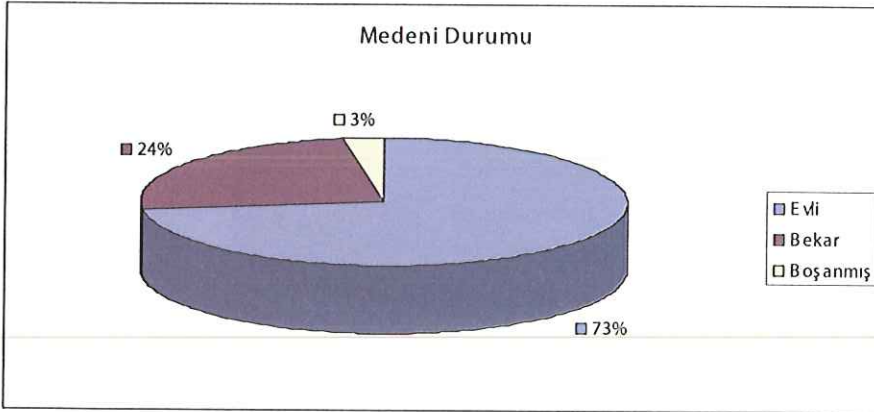
	Sayı	Yüzde
Kadın	635	37.0
Erkek	1080	63.0
Toplam	1715	100.0
Toplam	1715	100.0

Çalışmamıza 1715 çalışan katılmıştır ve katılanların %37'si kadınlardan, %63'ü ise erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo 2 - Medeni Hal

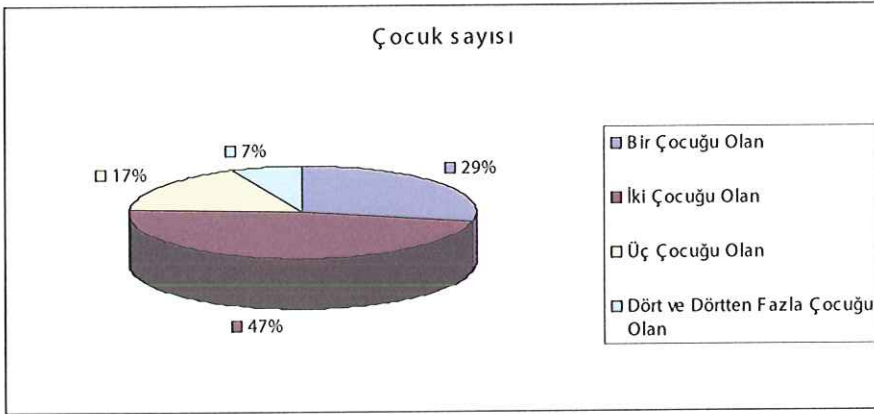
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evli	1204	70.2	73.1
Bekar	398	23.2	24.2
Boşanmış	46	2.7	2.8
Toplam	1648	96.1	100.0
Cevapsız	67	3.9	
Toplam	1715	100.0	

Çalışmamıza katılan cevaplayıcıların dörtte üçe yakını evlidir. Yaklaşık dörtten birlik kesim ise bekârdır. Cevaplayıcıların oldukça küçük bir kesimi ise (%2.8) boşanmıştır.

Tablo 3 - Çocuk Sayısı

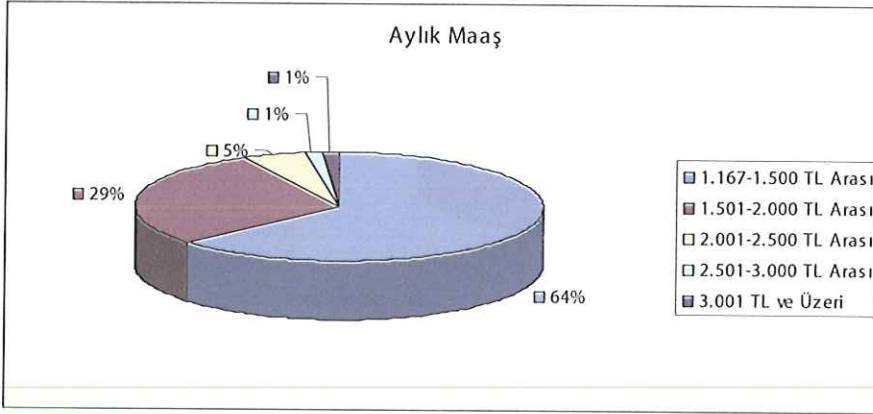
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Bir Çocuğu Olan	297	17.3	28.6
İki Çocuğu Olan	496	28.9	47.8
Üç Çocuğu Olan	175	10.2	16.9
Dört ve Dörtten Fazla Çocuğu Olan	70	4.1	6.7
Toplam	1038	60.5	100.0
Cevapsız	677	39.5	
Toplam	1715	100.0	

Araştırmamıza katılanların çocuk sahibi olma oranlarını değerlendirdiğimiz takdirde ilk önce araştırmamızda yer alan bekâr oranını (%24.2) dikkate alırsak yaklaşık %40'lık bir kesimin çocuğu yoktur. Çocuk sahibi olanlar içinden bir değerlendirme yapılırsa, tek çocuğu olanların oranı %28.6'dır. En sık rastlanan çocuk sahipliği oranı ise %47.6'lık oranla iki çocuk sahibi olma oranıdır. Üç ve daha fazla çocuk sahibi olma oranı ise dörtte birlik orandan daha azdır. Dolayısıyla bugün ideal çocuk sayısının çalışan ailelerde iki çocuk olduğu görülmektedir.

Tablo 4 - Aylık Maaş

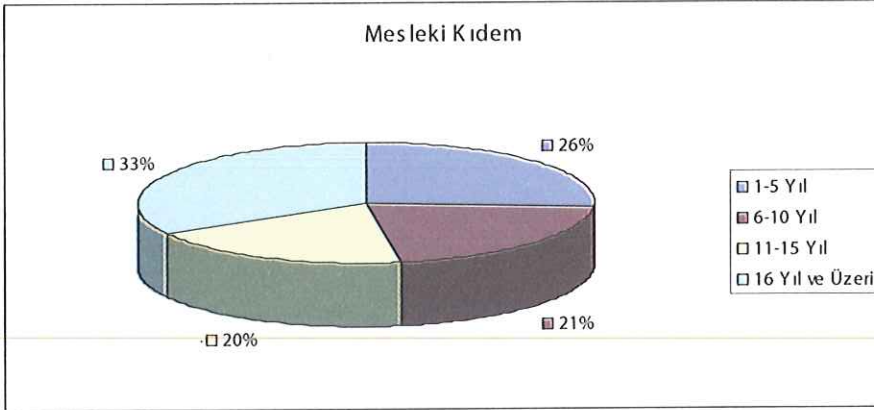
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
1.167-1.500 TL arası	1026	59.8	63.5
1.501-2.000 TL arası	467	27.2	28.9
2.001-2.500 TL arası	78	4.5	4.8
2.501-3.000 TL arası	22	1.3	1.4
3.001'in üzeri	24	1.4	1.5
Toplam	1617	94.3	100.0
Cevapsız	98	5.7	
Toplam	1715	100.0	

Aylık ne kadar ücret alıyorsunuz sorusuna cevap veren çalışanların yaklaşık üçte ikilik bir kesimi 1.500 TL'den daha az para kazandıklarını belirtmektedir. 2000 TL'den fazla kazananların oranı ise yalnızca %7.7'dir. Açıkçası çalışanların çok önemli bir bölümü eğer eşleri çalışmıyor ise oldukça zorlu yaşam koşulları ile karşılaşmaktadır. Özellikle büyükşehirde yaşayan çalışanlar için 1500 TL'den daha az bir maaşla geçinmek oldukça güçtür.

Tablo 5 - Mesleki Kıdem

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
1-5 Yıl	430	25.1	26.3
6-10 Yıl	344	20.1	21.1
11-15 Yıl	319	18.6	19.5
16 Yıl ve üzeri	539	31.4	33.0
Toplam	1632	95.2	100.0
Cevapsız	83	4.8	
Toplam	1715	100.0	

Araştırmamıza katılan cevaplayıcıların %26.3'ü beş yıldan daha az süredir, %21.1'lik bir kesim ise 6-10 yıl arasında, %19.5'i ise 11-15 yıl arasında ve %33'lük bir kesim ise 15 yıldan daha fazla süredir çalışma hayatında yer almaktadır.

ÜLKE SORUNLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

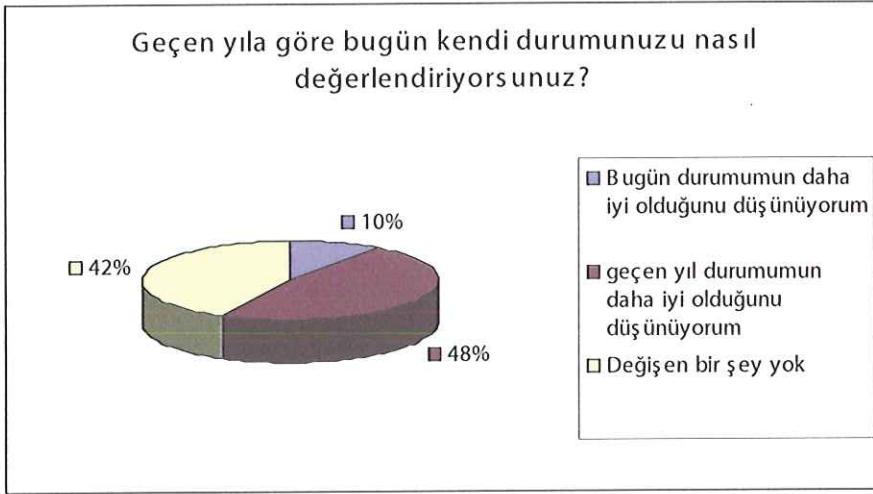
Tablo 6 - Türkiye'nin Öncelikli Sorunları

	1. Dereceden önemli sorun (%)	2. Dereceden önemli sorun(%)	3. Dereceden önemli sorun(%)	4. Dereceden önemli sorun (%)	5. Dereceden önemli sorun (%)
Ekonomik kriz ve işsizlik	61.6	16.8	8.5	4.3	8.9
Terör-bölücülük	26.6	33.4	17.7	11.3	11.0
Ergenekon yapılanması	18.0	19.6	25.8	14.6	22.0
Ahlaki çöküntü	23.4	19.2	21.7	21.2	14.2
Eğitim sistemindeki bozukluklar	22.1	20.9	22.8	19.6	14.6
İnsan hakları ihlalleri	17.8	15.5	20.9	20.6	25.1

Çalışanlar açısından değerlendirildiğinde ülkenin en önemli sorunu olarak ekonomik kriz ve işsizliğin olduğu görülmektedir. %61.6'lık bir oran ekonomik kriz ve işsizliği birinci dereceden sorun olarak tanımlamaktadır. Terör ve bölücülük, çalışmaya katılanlar tarafından en önemli ikinci sorun olarak öne çıkmaktadır. Ahlaki çöküntü ile eğitim sistemindeki bozukluklar ise diğer sorunları takip eden sorunlar olarak görülmektedir. Ergenekon yapılanması ve insan hakları ihlalleri ise 5'te birlik bir orana yakın kesim tarafından birinci derecede önemli bir sorun olarak tanımlanmaktadır. İnsan haklarını ihlal mevzusunun çalışanların %17.8'i tarafından birinci dereceden sorun olarak algılandığı da görülmektedir.

Tablo 7 -Geçen yıla göre bugün kendi durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Bugün durumumun daha iyi olduğunu düşünüyorum	168	9.8	9.9
Geçen yıl durumumun daha iyi olduğunu düşünüyorum	805	46.9	47.6
Değişen bir şey olmadı	719	41.9	42.5
Toplam	1692	98.7	100.0
Cevapsız	23	1.3	
Toplam	1715	100.0	

Ekonomik krizin çalışanları nasıl etkilediğini görmek üzere sorulan geçen yıl ile bu yılı kıyaslayan soruya; cevaplayıcıların % 47.6'sı geçen yıl durumlarının daha iyi olduğunu belirterek yaşanan krizin kendilerini olumsuz olarak etkilediğini ifade etmişlerdir. %42.5'lik bir kesim ise değişen bir şey olmadığını belirterek ekonomik krizin kendi yaşamlarını çok fazla değiştirmedini ifade etmişlerdir. Bu soruyu değişen bir şey yok olarak cevaplayanların cevabını olumlu olarak değerlendirmemek gerekir. Burada sadece var olan durumda herhangi bir değişiklik olmadığı ifade edilmektedir. Olumlu anlamda bir değişimin yaşadığını ise cevaplayıcıların sadece %10'luk bir kesimi ifade etmiştir.

Tablo 8 - Sizce gelecek yıl ülkemizin durumu daha iyiye mi yoksa daha kötüye mi gidecek?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Herhangi bir değişiklik olacağını düşünmüyorum	514	30.0	30.3
Ülkenin durumunun daha iyiye gideceğini düşünüyorum	473	27.6	27.9
Ülkenin durumunun daha kötüye gideceğini düşünüyorum	711	41.5	41.9
Toplam	1698	99.0	100.0
Cevapsız	17	1.0	
Toplam	1715	100.0	

Araştırmamıza katılan çalışanların Türkiye'den gelecek yıla ilişkin beklentilerine baktığımızda %27.9'luk bir kesim olumlu bir gelişmenin olacağını düşünmektedir. %30.3'lük bir kesim bugünle kıyaslandığında herhangi bir değişikliğin yaşanmayacağını, %41.9'luk bir kesim ise şartların daha da kötüye gideceğini ifade etmektedir. Türkiye'nin önümüzdeki yıl krizi aşacağını, ekonomik ve sosyal olarak daha rahat bir ortamın oluşacağını düşünenlerin daha az sayıda olduğu görülmektedir.

Tablo 9 - Sizce Türkiye'nin yeni bir anayasaya ihtiyacı var mıdır?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet, kesinlikle yeni bir anayasaya ihtiyaç olduğunu düşünüyorum	1032	60.2	61.0
Hayır, yeni bir anayasaya ihtiyaç olduğunu düşünmüyorum	346	20.2	20.5
Kararsızım, fikrim yok	313	18.3	18.5
Toplam	1691	98.6	100.0
Cevapsız	24	1.4	
Toplam	1715	100.0	

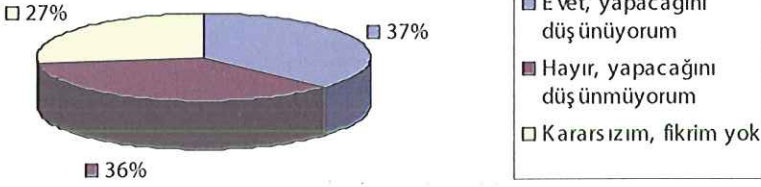

Askeri yönetim döneminde yapılan, demokratik nitelikten ve Türkiye'nin ihtiyaçlarını karşılamak-
tan uzak 1982 Anayasasının yerine yeni bir anayasanın yapılması gerektiğini siyasi iktidar dâhil
toplumun birçok kesimi de ifade etmektedir. Yeni anayasa tartışmalarının yoğun olarak yaşandığı
bu dönemde çalışanların bu konudaki görüşlerini öğrenmek önemlidir. Bu bağlamda Kamu ça-
lışanlarına yönelttiğimiz "Türkiye'nin yeni bir anayasaya ihtiyacı var mı?" sorusuna beşte üçlük
kesim, yeni anayasaya ihtiyaç olduğunu belirtirlerken, beşte birlik bir kesim ise ihtiyaç olmadığını
belirtmişlerdir.

Tablo 10 - Sizce AK Parti hükümeti yeni anayasa yapabilir mi?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet, yapacağını düşünüyorum	623	36.3	37.0
Hayır, yapacağını düşünmüyorum	605	35.3	35.9
Kararsızım, fikrim yok	458	26.7	27.2
Toplam	1686	98.3	100.0
Cevapsız	29	1.7	
Toplam	1715	100.0	

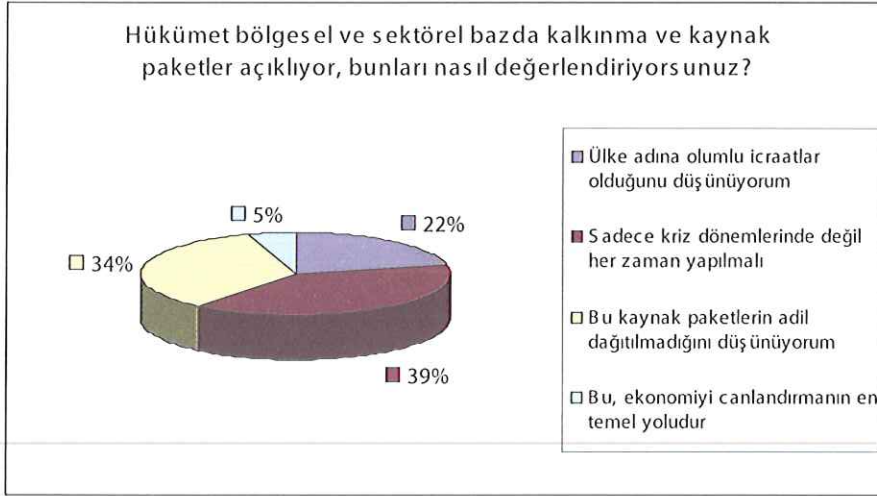
Sizce AK Parti hükümeti yeni anayasa yapabilir mi?

Yeni anayasa tartışmaları sürerken bazı güç odakları 1982 Anayasasında bir değişikliğe karşı çıkmakta ve hükümet tarafından yeni anayasa değişikliği engellenmektedir. Kamu çalışanları tarafından yeni anayasaya ihtiyacın %61 düzeyinde olduğu ifade edilirken, AK Parti hükümetinin yeni anayasayı yapabileceğini düşünenlerin oranı %37'ye inmektedir. %35.9'luk bir kesim ise AK Parti'nin yeni bir anayasa yapabileceğini düşünmemektedir. Yeni anayasaya duyulan inanç ile AK Parti'nin anayasayı değiştirebileceğine inanma arasında %24'luk bir fark bulunmaktadır. Yani statükonun değişmesini isteyen ancak bunun AK Parti tarafından değiştirilebileceğine inanmayan bir kesimin olduğu görülmektedir.

Tablo 11 - Hükümet bölgesel ve sektörel bazda kalkınma ve kaynak paketler açıklıyor, bunları nasıl değerlendiriyorsunuz?

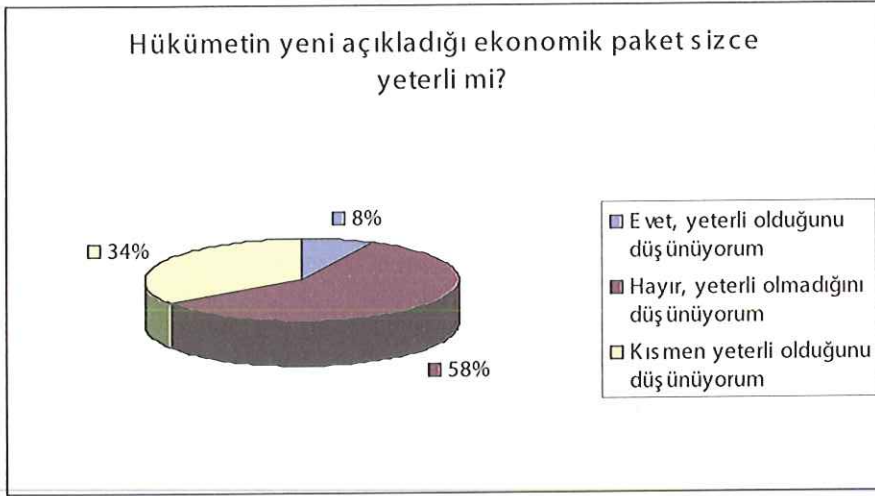
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Ülke adına olumlu icraatlar olduğunu düşünüyorum	365	21.3	21.8
Sadece kriz dönemlerinde değil her zaman yapılmalı	657	38.3	39.2
Bu kaynak paketlerin adil dağıtılmadığını düşünüyorum	574	33.5	34.2
Bu, ekonomiyi canlandırmanın en temel yoludur	82	4.8	4.9
Toplam	1678	97.8	100.0
Cevapsız	37	2.2	
Toplam	1715	100.0	

Son dönemde hükümet, üretimi ve istihdamı arttırmak ve ülke geneline yaymak için bölgesel bazda kalkınma ve kaynak paketleri açıklamaktadır. Bu açıklamalara yönelik olarak çalışanların görüşlerine baktığımızda şu durumla karşılaşmaktayız: bu paketlerin ülke adına olumlu icraatlar olduğunu düşünenlerin oranı %21.8 ve ekonomiyi canlandırmanın en temel yolu olduğunu düşünenlerin oranı ise %4.9 iken, sadece kriz dönemlerinde değil de her zaman bu yönde teşviklerin olması gerektiğini belirtenlerin oranı ise %39.2'dir. Ayrıca bu paketlere karşı güveni olmayan ve adil olarak dağıtılmadığını düşünen %34.2'lik bir kesim söz konusudur.

Tablo 12 - Hükümetin yeni açıkladığı ekonomik paket sizce yeterli mi?

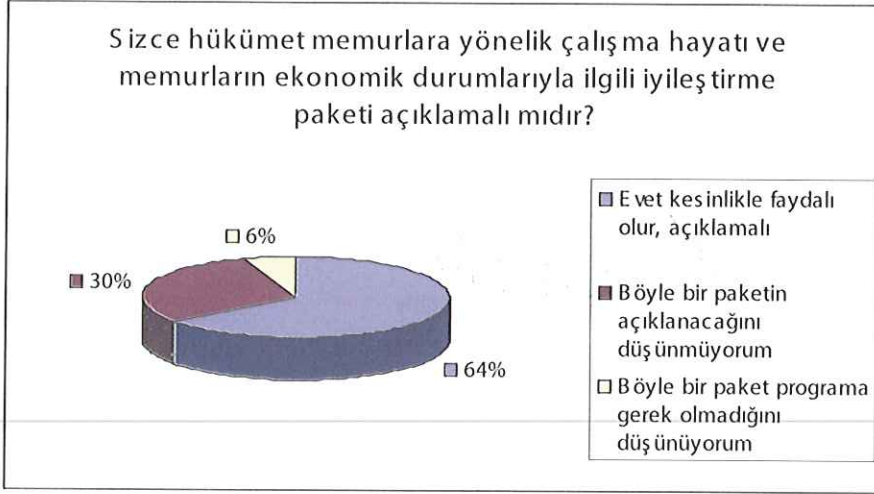
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet, yeterli olduğunu düşünüyorum	128	7.5	7.6
Hayır, yeterli olmadığını düşünüyorum	977	57.0	58.0
Kısmen yeterli olduğunu düşünüyorum	579	33.8	34.4
Toplam	1684	98.2	100.0
Cevapsız	31	1.8	
Toplam	1715	100.0	

Çalışmamıza katılan kamu çalışanları, hükümet tarafından açıklanan ekonomik krizi aşmaya yönelik paketleri yeterli ve kısmen yeterli bulanların oranı %42 iken, %58'lik bir oran bu paketlerin yeterli olmadığını düşünmekte olduklarını ifade etmişlerdir. Açıklanan paketlere yönelik bu güven eksikliğini dikkate alarak hükümetin hazırlanan ekonomik paketler üzerinde daha dikkatli düşünmesi gerekmektedir.

Tablo 13 - Sizce hükümet memurlara yönelik çalışma hayatı ve memurların ekonomik durumlarıyla ilgili iyileştirme paketi açıklamalı mıdır?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet, kesinlikle faydalı olur, açıklamalı	1094	63.8	64.8
Böyle bir paketin açıklanacağını düşünmüyorum	498	29.0	29.5
Böyle bir paket programa gerek olmadığını düşünüyorum	95	5.5	5.6
Toplam	1687	98.4	100.0
Cevapsız	28	1.6	
Toplam	1715	100.0	

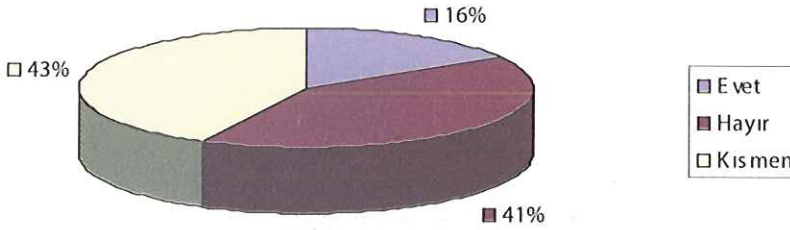

Hükümetin sektörel ve istihdam temelli ekonomik paketleri açıklamasına ek olarak ekonomik kriz karşısında memurların çalışma hayatı ve ekonomik durumlarını düzeltecek bir paketin hazırlanmasını, çalışmaya katılanların yaklaşık üçte birlik kesimi ifade etmişlerdir. Yaklaşık %30'luk bir kesimin bu yönde herhangi bir paketin açıklanmasına yönelik bir beklentisi bulunmamaktadır. %5.6'lık bir oran ise böyle bir paket programa gerek olmadığını düşünmektedir.

Tablo 14 - Ekonomik krizle ilgili gerekli tedbirlerin hükümet tarafından alındığını düşünüyor musunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	277	16.2	16.3
Hayır	703	41.0	41.3
Kısmen	723	42.2	42.5
Toplam	1703	99.3	100.0
Cevapsız	12	0.7	
Toplam	1715	100.0	

Ekonomik krizle ilgili gerekli tedbirlerin hükümet tarafından alındığını düşünüyor musunuz?

Ekonomik krizin etkilerinin yoğun olarak tüm dünyada hissedildiği bir süreçten geçtiğimiz bu dönemde hükümetin küresel ekonomik krize karşı hükümetler arası önlem paketleri geliştirilirken kamuoyunda Türkiye'nin bu konuda yeteri kadar önlem almadığı yönünde eleştiriler görülmektedir. Araştırmamıza katılan kamu çalışanlarının yaklaşık beşte üçlük kesimi kısmen ve tamamen hükümetin ekonomik kriz karşısında gerekli önlemleri aldığını ifade etmişlerdir. %41.3'lük bir kesim ise hükümetin herhangi bir önlem almadığını belirtmişlerdir.

Tablo 15 - Hükümetin krizi önleyebileceğini düşünüyor musunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	337	19.7	19.8
Hayır	711	41.5	41.8
Kısmen	654	38.1	38.4
Toplam	1702	99.2	100.0
Cevapsız	13	0.8	
Toplam	1715	100.0	

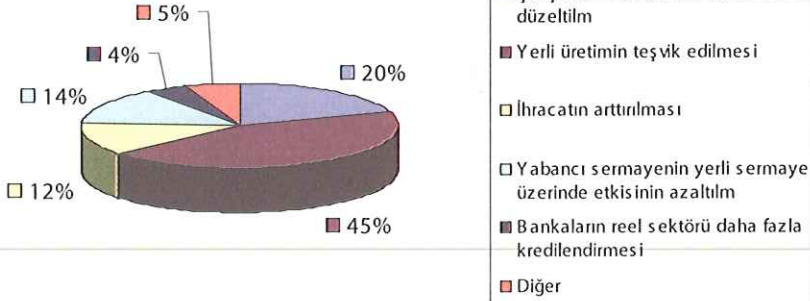

Hükümetin kriz karşısındaki performansını değerlendirmeye yönelik olarak sorulan hükümetin krizi önleyebilme becerisinin ne olduğu sorusunu yaklaşık beşte üçlük bir oran, alınan tedbirler ve ekonomik paketlerle "kısmen ve tamamen önlenebileceğini" ifade ederken, beşte ikilik bir kesim ise hükümetin aldığı ya da alacağı tedbirlerin krizi önleyebileceğini düşünmemektedir.

Tablo 16 - Ekonomik krizden kurtulmanın çaresi size göre nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Çalışanların ekonomik durumlarının düzeltilmesi	338	19.7	20.0
Yerli üretimin teşvik edilmesi	743	43.3	44.0
İhracatın artırılması	206	12.0	12.2
Yabancı sermayenin yerli sermaye üzerinde etkisinin azaltılması	237	13.8	14.0
Bankaların reel sektörü daha fazla kredilendirmesi	74	4.3	4.4
Diğer	92	5.4	5.4
Toplam	1690	98.5	100.0
Cevapsız	25	1.5	
Toplam	1715	100.0	

Ekonomik krizden kurtulmanın çaresi size göre nedir?

Ekonomik krizi aşmak için geliştirilen çeşitli paketler ve projeler konusunda kimi çekincelere sahip olan kamu çalışanları, küresel bazda yürüyen bu krizi aşmak için şu önerilerde bulunmaktadır: Çalışmamıza katılan cevaplayıcıların en önemli kesimi (%44) ekonomik krizden yerli üretimin teşvik edilmesi ile kurtulacağını ifade etmişlerdir. Krizden kurtulmak için ikinci öneri %20 ile çalışanların ekonomik durumunun düzeltilmesi, üçüncü sırada sunulan öneri ise %14.4 ile yabancı sermayenin yerli sermaye üzerinde etkisinin azaltılması, dördüncü olarak %12.2 ile ihracatın artırılması gerektiği ileri sürülmektedir. Bankaların reel sektörü daha fazla kredilendirmesi ise oldukça az bir oranda (%4.4) telaffuz edilmiştir.

Tablo 17 - Ekonomik krizin yaşam standardınızı hangi oranda etkilediğini düşünüyorsunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Yüksek oranda olumsuz etkilediğini düşünüyorum	782	45.6	46.2
Orta düzeyde etkilediğini düşünüyorum	547	31.9	32.3
Az da olsa etkilediğini düşünüyorum	255	14.9	15.1
Değişen bir şey olduğunu düşünmüyorum	107	6.2	6.3
Toplam	1691	98.6	100.0
Cevapsız	24	1.4	
Toplam	1715	100.0	

Medyada sürekli olarak telaffuz edilen finans sektöründe başlayan küresel ekonomik kriz zamanla üretim sanayi ve tüketim ekonomisi üzerinde olumsuz etkilere neden olmuştur. Üretim ve tüketimde yaşanan bu olumsuz etkiler sonucunda iş durdurma, işten çıkarma vb. durumlar ile karşılaşmıştır. Yani finans merkezli kriz bir anda yaşamın her alanını etkileyen bir ekonomik krize dönmüştür. Çalışmamızda biz de kamu çalışanlarının bu ekonomik krizin kendilerini nasıl etkilediğini ortaya koymaya çalıştık: Çalışmaya katılanların %46.2'lik kesimi ekonomik krizin yaşamlarını yüksek oranda olumsuz olarak etkilediğini ifade etmişlerdir. Ekonomik kriz tarafından yaşamları olumsuz olarak etkilenenlerin toplamına baktığımızda ise oldukça yüksek bir oran ile (% 93.7) karşılaşmaktayız. Ekonomik krizin yaşamlarında hiçbir şeyi değiştirmedeğini ifade edenlerin oranı ise yalnızca %6.3'lük bir kesimdir.

Tablo 18 - İşsizliğin azaltılması için yeni memur alımlarının yapılması gerekir mi?

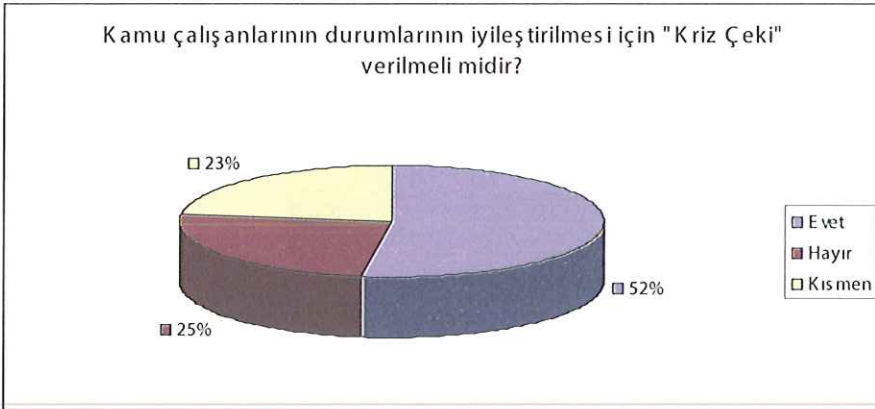
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	835	48.7	49.1
Hayır	312	18.2	18.4
Kısmen	552	32.2	32.5
Toplam	1699	99.1	100.0
Cevapsız	16	0.9	
Toplam	1715	100.0	

Ekonomik kriz sonrasında ortaya çıkan en olumsuz tablo işsizlik oranlarıdır. İşsizlik oranları tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de hızlı bir artış göstermektedir. İstihdam alanında yaşanan daralmayı aşmak ve işsizliği azaltmak için yeni istihdam alanlarının yaratılması gerekmektedir. Yeni istihdam alanlarının açılmasına ilişkin olarak araştırmamızda kamu çalışanlarının dörtte üçü kısmen ya da tamamen işsizliğin azaltılması için çözüm olarak memur alımlarının yapılmasını önermektedir. Yaklaşık dörtte birlik bir kesim ise işsizliğin azaltılması için yeni memur alımı önerisini benimsememektedir.

Tablo 19 - Kamu çalışanlarının durumlarının iyileştirilmesi için "Kriz Çeki" verilmeli midir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	885	51.6	52.3
Hayır	416	24.3	24.6
Kararsızım	392	22.9	23.2
Toplam	1693	98.7	100.0
Cevapsız	22	1.3	
Toplam	1715	100.0	

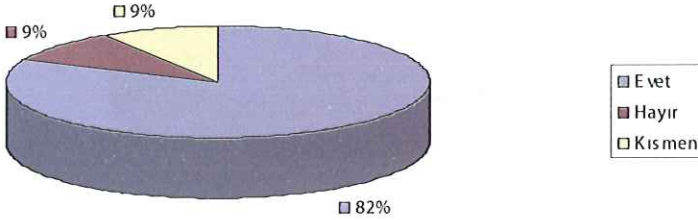

Yaşanan küresel ekonomik krizin aşılması için tüketime dayalı harcamaların devam etmesi, önemli bir çözüm önerisi olarak sunulmaktadır. Bu bağlamda biz de çalışmamıza katılan kamu çalışanlarına kriz karşısında kamu çalışanlarının durumlarını iyileştirmek için "Kriz Çeki" uygulamasının başlatılması hakkındaki görüşlerini sorduk. Araştırmaya katılanların yarısından fazlası Kriz Çeki uygulamasını onaylamaktadır. Dörtte birlik bir kesim ise Kriz Çeki uygulamasını onaylamamaktadır. Geri kalan %23.2'lik bir oran ise bu uygulama karşısında kararsız bir tutum sergilemektedir.

Tablo 20 - Kamu çalışanlarının ekonomik krizden daha az etkilenmeleri için maaşlarından alınan vergilerde indirim yapılmalı mıdır?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	1386	80.8	81.8
Hayır	157	9.2	9.3
Kararsızım	152	8.9	9.0
Toplam	1695	98.8	100.0
Cevapsız	20	1.2	
Toplam	1715	100.0	

Kamu çalışanlarının ekonomik krizden daha az etkilenmeleri için maaşlarından alınan vergilerde indirim yapılmalı mıdır?

Küresel ekonomik krizin etkilerini azaltmak, arz fazlasının eritilerek üretimin başlamasını sağlamak için, bir dönem ABD'de önerilen gelir düzeyi az olan gruplardan vergi indirimine gidilmesi önerisini çalışmamızda kamu çalışanlarına yönelttiğimizde şu cevaplar alınmıştır: Kamu çalışanlarının ekonomik krizden daha az etkilenmeleri için maaşlarından vergi indirimi yapılmasını onaylayanların oranı %81.8 gibi oldukça yüksek bir görüş ortaya çıkmıştır. Ekonomik krizi aşmak için vergi indirimi uygulamasına karşı çıkanların oranı ise sadece %9.3'tür.

Tablo 21 - Krizin faturasının kamu çalışanlarına çıkarıldığını düşünüyor musunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	785	45.8	46.2
Hayır	465	27.1	27.4
Kısmen	450	26.2	26.5
Toplam	1700	99.1	100.0
Cevapsız	15	0.9	
Toplam	1715	100.0	

Dünyada finansal ekonomik krizi aşmak için devletin çeşitli finans kurumlarını maddi olarak desteklemesi, sermaye gruplarının zararlarının çalışanlardan çıkarıldığı yorumlarına neden olmaktadır. Daha önce Türkiye’de yaşanan batık bankaların yükünün devlet tarafından karşılanması sonrasında artık ekonomik krizin yükünün de çalışanlardan çıkarıldığı düşüncesi yaygın bir kanı haline gelmektedir. Yapılan bu çalışmada ekonomik krizin faturasının kamu çalışanlarından çıkarıldığını “kısmen ve tamamen” düşünenlerin oranı %72.6’dır. % 27.4’lük bir oran ise krizin faturasının kamu çalışanlarından çıkarıldığı düşüncesine karşı çıkmaktadır.

Tablo 22 - Kriz bahane edilerek haklarınızın elinizden alındığını düşünüyor musunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	736	42.9	43.7
Hayır	520	30.3	30.9
Kısmen	439	25.0	25.5
Toplam	1685	98.3	100.0
Cevapsız	30	1.7	
Toplam	1715	100.0	

Kriz bahanesi ile kamu çalışanları kısmen ve tamamen %69.1 oranında haklarının ellerinden alındığını düşünmektedirler. Kriz bahanesi ile haklarının ellerinden alındığı düşüncesine ise %30.9'luk bir kesim karşı çıkmaktadır. Yani bu kesim kriz ile birlikte özlük haklarında herhangi bir değişiklik olmadığını düşünmektedir.

Tablo 23 - Krizden sonra işinizle ilgili kaygı düzeyinizde artış oldu mu?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	212	12.4	37.4
Hayır	230	13.4	40.6
Kısmen	125	7.3	22.0
Toplam	567	33.1	100.0
Cevapsız	1148	66.9	
Toplam	1715	100.0	

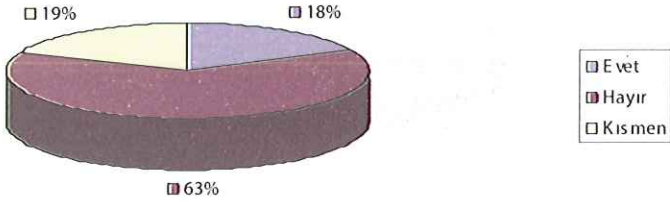

Ekonomik krizin iş güvenliği ve istihdam üzerindeki olumsuz etkileri nedeniyle çalışanlarda iş güvenliği ve işleri konusunda kaygılar oluşmaktadır. Araştırmamıza katılan kamu çalışanlarının yaklaşık beşte üçlük kesimi işleri ile ilgili kaygı düzeylerinde artış olduğunu ifade etmişlerdir. Geri kalan beşte ikilik kesim ise, krizin işleri ile ilgili kaygı düzeylerinde herhangi bir artışa neden olmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 24 - Krizden sonra, krizin psikolojik etkilerinden dolayı yöneticilerinizin sizlere daha kötü davrandığını düşünüyor musunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	294	17.1	17.7
Hayır	1062	61.9	63.8
Kısmen	308	18.0	18.5
Toplam	1664	97.0	100.0
Cevapsız	51	3.0	
Toplam	1715	100.0	

Krizden sonra, krizin psikolojik etkilerinden dolayı yöneticilerinizin sizlere daha kötü davrandığını düşünüyor musunuz?

Ekonomik krizin iş ortamında gerginlikler ve iş yeri huzuru üzerindeki etkilerinin görülmesi için yönlendirilen soruya; ekonomik krizden dolayı psikolojik etkenler nedeniyle yöneticilerin kamu çalışanlarına daha kötü davranmaya başladığını ifade edenlerin oranı “Evet ve Kısmen” cevabı verenlerle %36.2’dir. Ancak cevaplayıcılar bu soruya oldukça büyük oranda (%63.8) yöneticilerin çalışanlara ekonomik krizin olumsuz etkileri nedeniyle kötü davranma gibi bir tutum sergilemediğini ifade etmişlerdir.

Tablo 25 - Kamu çalışanlarının haklarının giderek azaldığını düşünüyor musunuz?

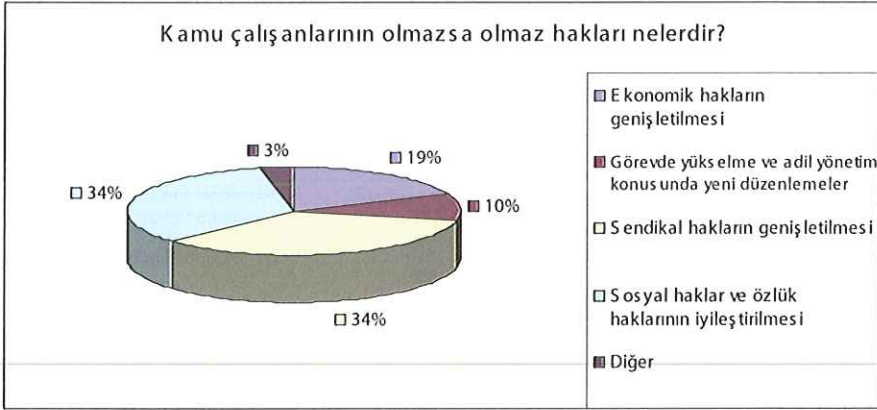
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	869	50.7	51.8
Hayır	475	27.7	28.3
Kısmen	333	19.4	19.9
Toplam	1677	97.8	100.0
Cevapsız	38	2.2	
Toplam	1715	100.0	

Neo-liberal politikaların tüm dünyada ve Türkiye’de belirleyici politikalar olması ile birlikte devletin küçülmesi talepleri, özelleştirmelerin artması ve devletin yükünün azaltılması projeleri öne çıkmaktadır. Türkiye’de IMF ile yapılan anlaşmalarda kamu personelinin haklarına yönelik kısıtlayıcı istekleri kamu personelinin kendi haklarında bir daralma olduğu düşüncesine neden olmaktadır. Bu bağlamda çalışmamıza katılan kamu çalışanlarının %71.7’si Türkiye’de yapılan çeşitli hukuki düzenlemeler yolu ile özlük haklarında bir azalma olduğunu ifade etmişlerdir. %28.3’lük bir oran ise kamu çalışanlarının özlük haklarında herhangi bir azalma olduğunu düşünmemektedir.

Tablo 26 - Kamu çalışanlarının olmazsa olmaz hakları sizce nedir?

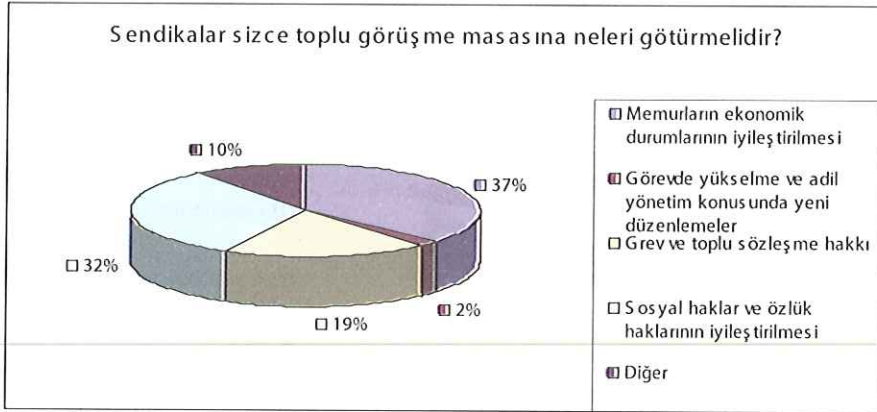
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Ekonomik hakların genişletilmesi	194	11,3	18,7
Görevde yükselme ve adil yönetim konusunda yeni düzenlemeler	103	6	10
Sendikal hakların genişletilmesi	355	20,7	34,3
Sosyal haklar ve özlük haklarının iyileştirilmesi	348	20,3	33,6
Diğer	35	2,0	3,4
Toplam	1035	60,3	100,0
Cevapsız	680	39,7	
Toplam	1715	100	

Anket sorusunda kamu çalışanlarına açık uçlu bir şekilde sorulan haklar konusundaki soruya cevaplayıcıların %34'ü sendikal hakların genişletilmesi gerektiğini ifade ederken yine kamu çalışanlarının %34'ü Sosyal ve özlük haklarının genişletilmesini kamu çalışanlarının olmazsa olmaz hakları arasında görmektedirler. Katılımcıların %19'u ekonomik hakları öncelikli bulurken %10 düzeyinde bir katılımcı da görevde yükselme ve adil yönetim konusunda yeni düzenlemeler yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Tablo 27 - Sendikalar sizce toplu görüşme masasına neleri götürmeli?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Memurların ekonomik durumlarının iyileştirilmesi	356	20,8	36,5
Görevde yükselme ve adil yönetim konusunda yeni düzenlemeler	19	1,1	1,9
Grev ve toplu sözleşme hakkı	188	11	19,2
Sosyal haklar ve özlük haklarının iyileştirilmesi	314	18,3	32
Diğer	102	5,9	10,4
Toplam	979	57,1	100
Cevapsız	736	42,9	
Toplam	1715	100	

Kamu çalışanları, sendikaların toplu görüşme masasına en fazla kamu çalışanlarının ekonomik haklarının götürülmesi gerektiği düşüncesini belirtmişlerdir (%37). Sosyal ve özlük hakların toplu görüşme masasına götürülmesi gerektiğine ilişkin ise %32 oranında bir katılımcı görüş belirtmiştir. Ankete katılanların %10'u ise görevde yükselme ve adil yönetim konusunda yeni düzenlemelerin yapılması için toplu görüşme masasına gidilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Tablo 28 - Kamu çalışanlarının özlük haklarında iyileşmeler olduğunu düşünüyor musunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	221	12.9	13.2
Hayır	1033	60.2	61.7
Kısmen	420	24.5	25.1
Toplam	1674	97.6	100.0
Cevapsız	41	2.4	
Toplam	1715	100.0	

Bir önceki soruda önemli bir çoğunluğun haklarında azalma olduğunu ifade etmişlerdi. Bunu, doğal bir sonucu olarak kamu çalışanlarının özlük haklarında bir iyileşmenin olmamasıdır. Bu bağlamda hükümet tarafından yapılan düzenlemeler ile kamu çalışanlarının özlük haklarının iyileştirildiğini düşünenlerin oranı %38.3'dür. Ancak daha büyük bir oran (%61.7) kamu çalışanlarının özlük haklarında herhangi bir iyileşme olmadığını ifade etmektedirler.

Tablo 29 - İş yerinde meslektaşlarınızla konuşmalarınızda krizden ne sıklıkla bahsediyorsunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Çok sık	421	24.5	24.9
Her gün	431	25.1	25.5
Arada sırada	661	38.5	39.1
Çok nadir	119	6.9	7.0
Hiç bahsetmiyoruz	57	3.3	3.4
Toplam	1689	98.5	100.0
Cevapsız	26	1.5	
Toplam	1715	100.0	

Yaşamın her alanında sıklıkla karşılaştığımız küresel krizin çalışanların gündelik yaşamlarını ne kadar etkilediğini tespit etmek önemlidir. Çalışanların iş hayatı üzerindeki etkilerini tespit etmek için yöneltilen, meslektaşlarla paylaşılan zaman içinde ne sıklıkla krizden bahsediyorsunuz sorusuna yalnızca %3.4'lük gibi küçük bir kesim hiç konuşmadıklarını belirtmiş, % 7'lik bir kesim ise çok nadir konuştuklarını ifade etmişlerdir. Çalışanların sadece %10'luk bir kesimi ekonomik krizin etkilerini iş hayatında meslektaşları ile paylaşmaktan kaçınmakta, yarıya yakın bir kesim ise "çok sık" ve "her gün" ekonomik krizin etkileri hakkında meslektaşları ile konuşurken, "arada sırada" ekonomik krizden konuşma oranı ise %39.1'dir.

AİLE EKONOMİSİ

Tablo 30 - Krizden sonra gıda ve giyim masraflarınızda öncekine oranla bir düşme oldu mu?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	887	51.7	52.5
Hayır	335	19.5	19.8
Kısmen	468	27.3	27.7
Toplam	1690	98.5	100.0
Cevapsız	25	1.5	
Toplam	1715	100.0	

Ekonomik kriz söyleminin sürekli dolaşımında olması ve ekonomik krizin bir müddet daha süreceğinin ifade edilmesinden dolayı insanlar psikolojik olarak harcamaları konusunda daha korumacı davranmaya başlamakta ve gelecek kaygısını daha derinden hissetmektedirler. Kamu çalışanlarının ekonomik kriz sonrasında ne tür ürünlerde harcamalarında kısıtlamaya gittiklerini öğrenmek, bu çalışmanın hedeflerinden biridir. Bundan dolayı kamu çalışanlarına yönettiğimiz ne tür bir kısıtlamaya gidiyorsunuz sorusunu şu şekilde cevaplamışlardır: Araştırmaya katılanların yaklaşık beşte dördlük bir kesimi kriz sonrasında gıda ve giyim masraflarında geçmiş yıllara oranla bir azalma olduğunu ifade etmişlerdir. Beşte birlik bir kesim ise gıda ve giyim masraflarında önceki yıllara göre bir azalma olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 31 - Genellikle aldığınız herhangi bir tüketim maddesini krizden sonra almaktan vazgeçtiniz mi, ya da miktar kısıtlamaları yaptınız mı?

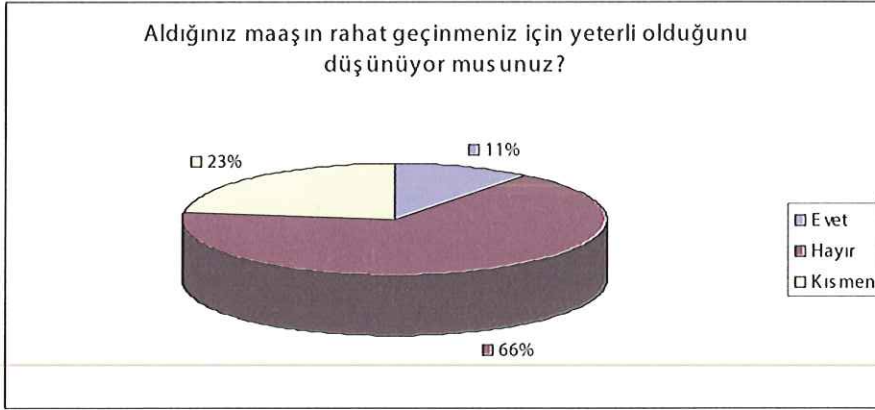
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	926	54.0	54.6
Hayır	313	18.3	18.5
Kısmen	456	26.6	26.9
Toplam	1695	98.8	100.0
Cevapsız	20	1.2	
Toplam	1715	100.0	

Yaşanan ekonomik krizin kamu çalışanlarının tüketim harcamalarını nasıl etkilediğini görmek, krizin hangi boyutta gerçekleştiğini bilmek açısından önemlidir. Çünkü çalışan, tüketim ve harcamalarında bir kısıntıya gittiği takdirde kısır döngü sonrası mal üreten ve satanların olumsuz etkile-neceği aşikardır. Bu bağlamda kamu çalışanlarının beşte dörtten fazla bir oranı krizden sonra bir tüketim maddesini alırken ya vazgeçmiş ya da çeşitli kısıtlamalara gitmiştir. Sadece %18.5'lik bir kesim krizden sonra herhangi bir kısıtlama uygulamadan tüketim mallarını satın almıştır.

Tablo 32 - Aldığınız maaşın rahat geçinmeniz için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	179	10.4	10.6
Hayır	1124	65.5	66.3
Kısmen	393	22.9	23.2
Toplam	1696	98.9	100.0
Cevapsız	19	1.1	
Toplam	1715	100.0	

Hem kriz bağlamında hem de genel olarak düşündüğümüzde çalışmamıza katılanların üçte ikilik bölümü maaşlarının geçinmeleri için yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Aldıkları maaşın rahat geçinmelerine yettiğini ifade edenlerin oranı ise sadece %10.6'dır. %23.2'lik bir kesim ise aldıkları maaşın rahat geçinmeleri için kısmen yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 33 - Aldığınız maaş mesleki gelişiminizde faydalı olacak yayınları takip etmenize imkan veriyor mu?

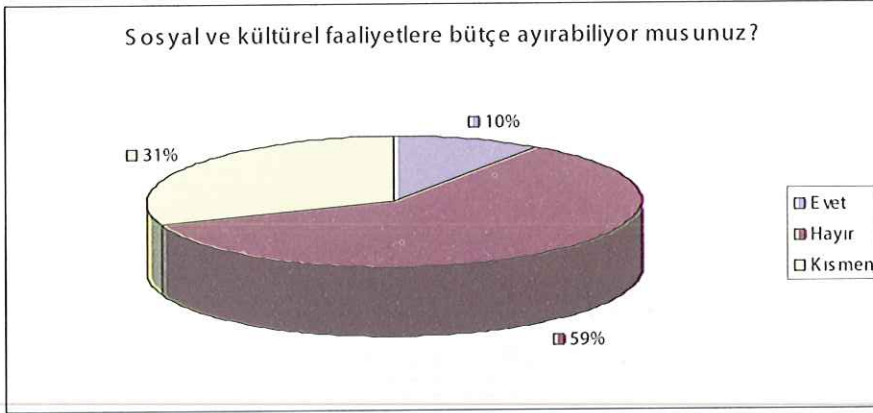
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	152	8.9	9.0
Hayır	1109	64.7	65.9
Kısmen	421	24.5	25.0
Toplam	1682	98.1	100.0
Cevapsız	33	1.9	
Toplam	1715	100.0	

Araştırmaya katılanların yaklaşık üçte ikilik bir kesimi aldıkları maaşlarının mesleki gelişmelerine katkıda bulunacak olan yayınları takip etmelerine imkan vermediğini ifade ederken, geri kalan üçte birlik kesim ise maaşlarının mesleki gelişmelerine katkıda bulunacak yayınları takip etmelerine imkan verdiğini ifade etmişlerdir.

Tablo 34 - Sosyal ve kültürel faaliyetlere bütçe ayırabiliyor musunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	165	9.6	9.8
Hayır	1004	58.5	59.7
Kısmen	514	30.0	30.5
Toplam	1683	98.1	100.0
Cevapsız	32	1.9	
Toplam	1715	100.0	

Daha önceki sorularda geçim sıkıntısı içinde olduklarını belirten kamu çalışanlarının sosyal ve kültürel faaliyetlere belirli bir bütçe ayırmada zorlanmaları beklenmektedir. Bu bağlamda araştırmaya katılanların %59.7'lik bir kesimi sosyal kültürel faaliyetler için herhangi bir bütçe ayıramadıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmamıza katılanların %30.5'i kısmen, %9.8'i ise tamamen sosyal kültürel faaliyetler için belirli bir bütçe ayırabildiklerini söylemişlerdir.

Tablo 35 - Aylık geliriniz giderlerinizi karşılamaya yetiyor mu?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	225	13.1	13.4
Hayır	881	51.4	52.4
Kısmen	574	33.5	34.2
Toplam	1680	98.0	100.0
Cevapsız	35	2.0	
Toplam	1715	100.0	

Aldıkları ücretlerin kendilerine yetmediklerini birçok sosyal ve kültürel faaliyetlerde kısıtlamalara gittiklerini ifade eden kamu çalışanlarının gelir-gider tablolarında nasıl bir uyumun olduğunu görmek önemlidir. Araştırmamıza katılanların %52.4'ü aylık gelirlerinin giderlerini karşılamaya yetmediğini ve yalnızca %13.4'lük bir kesim ise gelirlerinin giderlerini karşıladığını ifade etmişlerdir. %34.2'lik bir kesim ise gelirlerinin giderlerini kısmen karşıladığını söylemişlerdir. Kamu çalışanlarının aylık gelir ve giderleri arasında oluşan bu gelir farkını kapatmak için borçlanmaya gittiği görülmektedir.

Tablo 36 - Şu an aile üyeleriniz dışında herhangi bir yere borcunuz var mı?

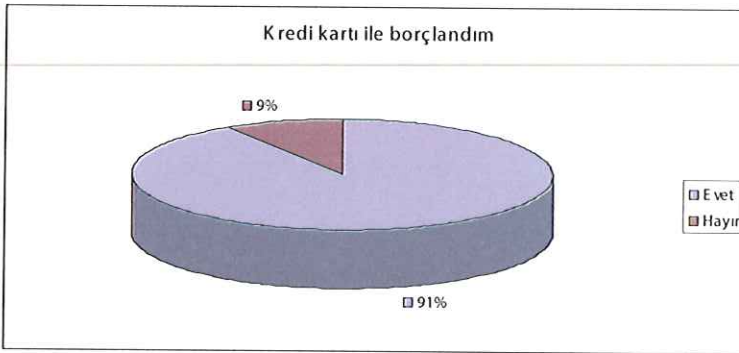
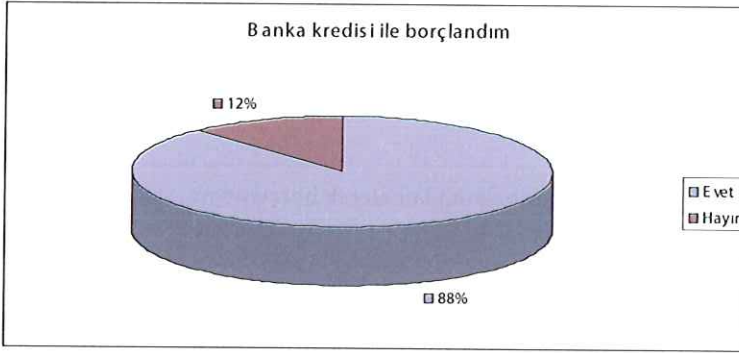
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	1293	75.4	77.2
Hayır	381	22.2	22.8
Toplam	1674	97.6	100.0
Cevapsız	41	2.4	
Toplam	1715	100.0	

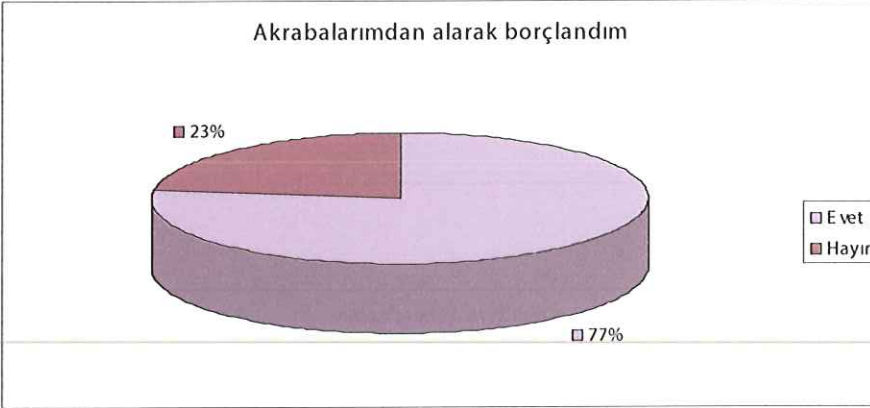
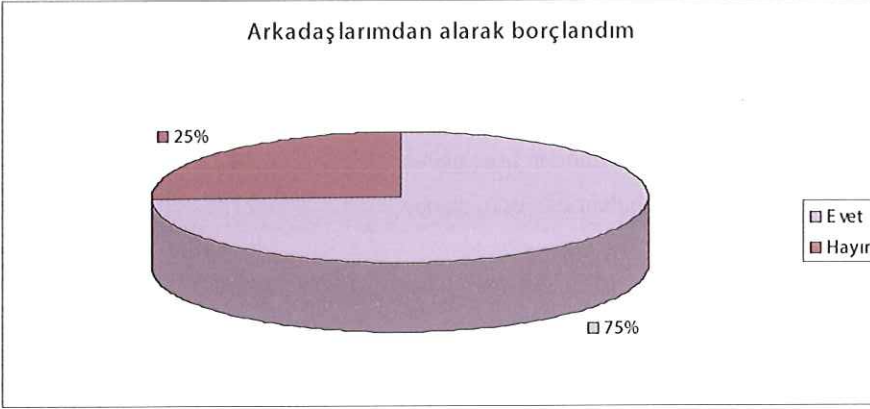

Gelirler ve giderler arasında var olan dengesizliğin doğal sonucu olarak bir yerlere borçlanmak gerekecektir. Bundan dolayı çalışmaya katılanların %77.2'si aile üyelerinin dışında bir yere borçları olduğunu belirtmişlerdir. Açıkça görülmektedir ki kamu çalışanlarının önemli bir çoğunluğu aylık gelir-gider dengesizliği karşısında sürekli bir borçlanma içinde yaşamaktadır.

Tablo 37 - Aşağıdaki yöntemlerden hangileri aracılığı ile borçlandınız?

		Evet (%)	Hayır (%)
1	Banka kredisi ile borçlananlar	88.1	11.9
2	Kredi kartı ile borçlananlar	90.9	9.1
3	Arkadaşlarından borç alanlar	74.7	25.3
4	Akrabalarından borç alanlar	77.2	22.8

Kamu çalışanlarının ne tür bir borçlanma özelliğine sahip olduğuna baktığımızda en temel borçlanma yöntemi: bankalara karşı borçlanma -ya banka kredisi ya da kredi kartı – yani belirli bir faiz oranı karşılığında alınan borçlanma şekli görülmektedir. Kredi kartı ile borçlananların oranı %90.9 ve banka kredisi ile borçlananların oranı ise %88.1'dir. Arkadaşlara borçlu olanların oranı %74.7, akrabalarından borç alanlarının oranı ise %77.2'dir.

KAMU ÇALIŞANLARININ HAKLARI

Tablo 38 - Kamu çalışanlarının demokratik hak ve özgürlükleri yeterli değildir.

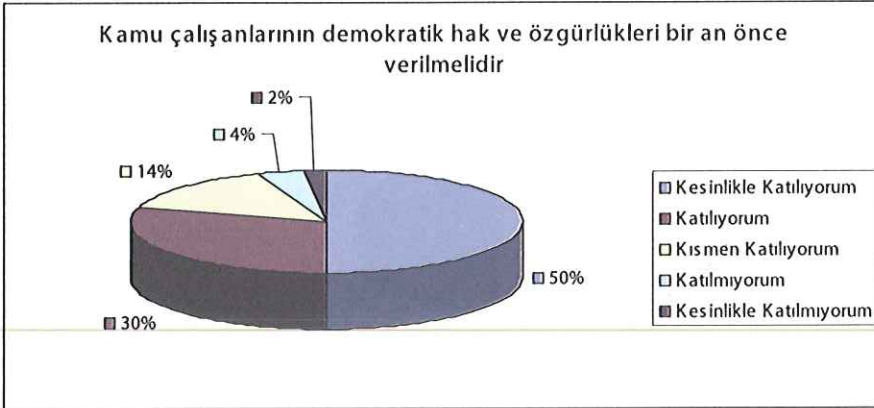
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	785	45.8	47.6
Katılıyorum	390	22.7	23.7
Kısmen katılıyorum	337	19.7	20.4
Katılmıyorum	92	5.4	5.6
Kesinlikle katılmıyorum	44	2.6	2.7
Toplam	1648	96.1	100.0
Cevapsız	67	3.9	
Toplam	1715	100.0	

Araştırmada, kamu çalışanlarının demokratik hak ve özgürlüklerinin yeterli olmadığını onaylayan oldukça yüksek bir oran (%91.7) ile karşılaşılacaktır. Çalışmaya katılanlar tarafından yalnızca %8.3 oranında bir kesim bu önermeye karşı çıkmaktadır.

Tablo 39 - Kamu çalışanlarının demokratik hak ve özgürlükleri bir an önce verilmelidir.

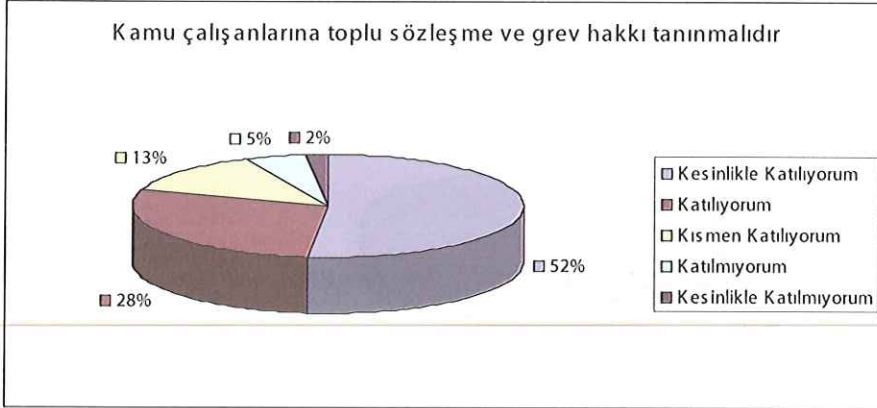
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	815	47.5	50.0
Katılıyorum	483	28.2	29.7
Kısmen katılıyorum	234	13.6	14.4
Katılmıyorum	65	3.8	4.0
Kesinlikle katılmıyorum	32	1.9	2.0
Toplam	1629	95.0	100.0
Cevapsız	86	5.0	
Toplam	1715	100.0	

Kamu çalışanlarının %94'lük büyük bir kesimi demokratik hak ve özgürlüklerin bir an önce kendilerine tanınmasını istemektedirler. Sadece %6'lık bir kesimin ise demokratik hak ve özgürlüklerin verilmesi konusunda herhangi bir talebi bulunmamaktadır.

Tablo 40 - Kamu çalışanlarına toplu sözleşme ve grev hakkı tanınmalıdır.

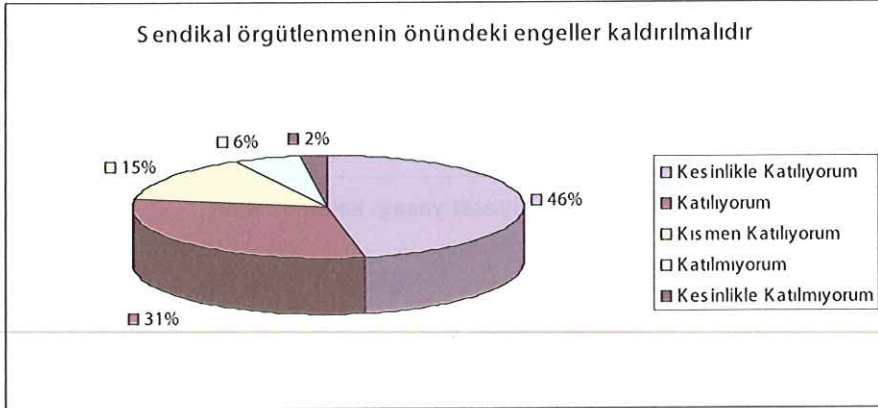
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	836	48.7	51.8
Katılıyorum	456	26.6	28.2
Kısmen katılıyorum	210	12.2	13.0
Katılmıyorum	80	4.7	5.0
Kesinlikle katılmıyorum	33	1.9	2.0
Toplam	1615	94.2	100.0
Cevapsız	100	5.8	
Toplam	1715	100.0	

Kamu çalışanları %93 oranında kendilerine toplu sözleşme ve grev hakkının tanınmasını istemektedirler. Çalışmamıza katılan kamu çalışanlarının sadece %7'lik bir kesiminin toplu sözleşme ve grev hakkı konusunda bir talepleri bulunmamaktadır.

Tablo 41 - Sendikal örgütlenmenin önündeki engeller kaldırılmalıdır.

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	757	44.1	46.9
Katılıyorum	493	28.7	30.5
Kısmen katılıyorum	237	13.8	14.7
Katılmıyorum	89	5.2	5.5
Kesinlikle katılmıyorum	38	2.2	2.4
Toplam	1614	94.1	100.0
Cevapsız	101	5.9	
Toplam	1715	100.0	

Sendikal örgütlenmenin önündeki engellerin kaldırılması, araştırmaya katılan kamu çalışanları tarafından oldukça yüksek bir oranda (% 92.1) talep edilmektedir. %7.9 oranında bir kesimin ise sendikal örgütlenmenin önündeki engellerin kaldırılması yönünde herhangi bir talepleri bulunmamaktadır.

Tablo 42 - Memurlara siyaset yasağı kaldırılmalıdır.

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	836	48.7	51.8
Katılıyorum	456	26.6	28.2
Kısmen katılıyorum	210	12.2	13.0
Katılmıyorum	80	4.7	5.0
Kesinlikle katılmıyorum	33	1.9	2.0
Toplam	1615	94.2	100.0
Cevapsız	100	5.8	
Toplam	1715	100.0	

Memurlara siyaset yasağının kaldırılması da oldukça yüksek bir oranda (%93) kamu çalışanları tarafından talep edilmektedir. %7'lik kesimin ise bu yönde bir talebi bulunmamaktadır.

Tablo 43 - Mevcut haliyle özlük haklarının yeterli olmadığını düşünüyorum.

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	744	43.4	46.5
Katılıyorum	475	27.7	29.7
Kısmen katılıyorum	248	14.5	15.5
Katılmıyorum	103	6.0	6.4
Kesinlikle katılmıyorum	29	1.7	1.8
Toplam	1599	93.2	100.0
Cevapsız	116	6.8	
Toplam	1715	100.0	

Memurlarının oldukça önemli bir kesimi (%91.7) mevcut özlük haklarının yeterli olmadığını düşünmektedirler. Araştırmaya katılan kamu çalışanlarının sadece %7'si ise bu konuda olumsuz yanıt vermiştir.

Tablo 44 - Memurlarla ilgili çıkarılacak yasalarda sendikaların görüşlerinin alınması gerektiğini düşünüyorum.

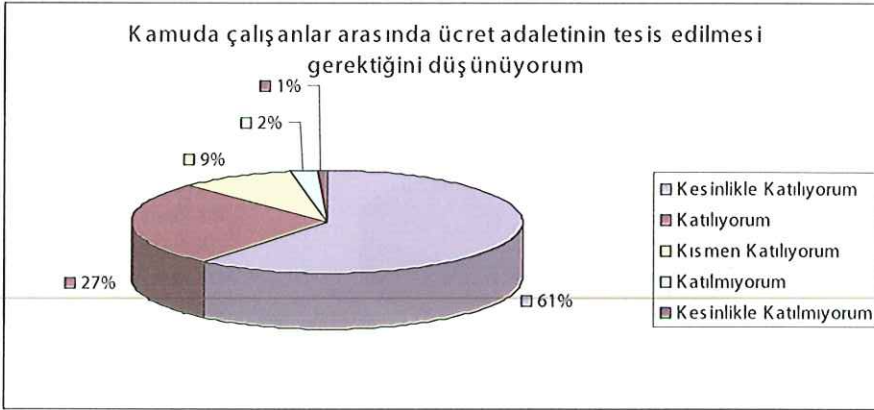
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	776	45.2	48.3
Katılıyorum	502	29.3	31.3
Kısmen katılıyorum	248	14.5	15.4
Katılmıyorum	53	3.1	3.3
Kesinlikle katılmıyorum	27	1.6	1.7
Toplam	1606	93.6	100.0
Cevapsız	109	6.4	
Toplam	1715	100.0	

Araştırmamıza katılan kamu çalışanlarının %95'i memurlarla ilgili çıkarılacak yasalarda sendikaların görüşlerinin alınması gerektiğini ifade etmişlerdir. Cevaplayıcıların sadece %5'i memurlarla ilgili çıkarılacak yasalarda sendikaların görüşünün alınmasına karşı çıkmıştır.

Tablo 45 - Kamuda çalışanlar arasında ücret adaletinin tesis edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

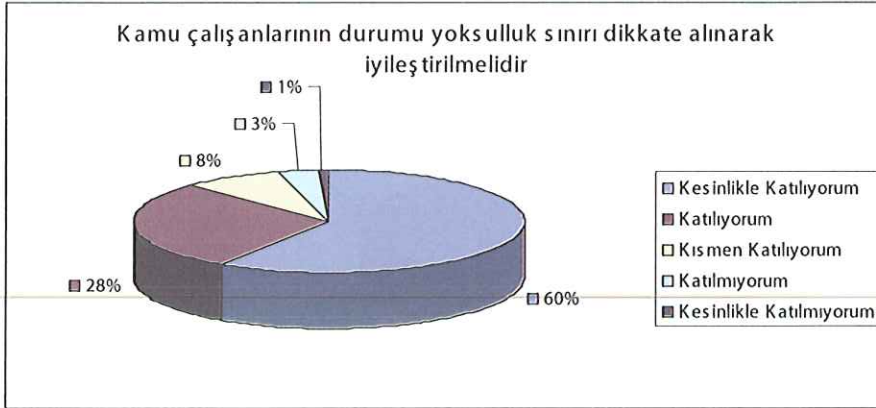
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	984	57.4	61.0
Katılıyorum	430	25.1	26.6
Kısmen katılıyorum	152	8.9	9.4
Katılmıyorum	36	2.1	2.2
Kesinlikle katılmıyorum	12	0.7	0.7
Toplam	1614	94.1	100.0
Cevapsız	101	5.9	
Toplam	1715	100.0	

Kamu çalışanlarının önemli sorunlarından bir tanesi de aynı işi yapanlar arasında ücret farklılıklarının olmasıdır. Bu sorunun giderilmesi ve kamu çalışanları arasında ücret adaletinin tesis edilmesi gerektiği araştırmamızda oldukça net bir şekilde (%97) ortaya çıkmıştır.

Tablo 46 - Kamu çalışanlarının durumu yoksulluk sınırı dikkate alınarak iyileştirilmelidir.

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	954	55.6	59.2
Katılıyorum	456	26.6	28.3
Kısmen katılıyorum	136	7.9	8.4
Katılmıyorum	53	3.0	3.2
Kesinlikle katılmıyorum	13	0.8	0.8
Toplam	1611	93.9	100.0
Cevapsız	104	6.1	
Toplam	1715	100.0	

Kamu çalışanlarının belirli bir kesiminin aldığı ücretlerin oldukça düşük olduğu araştırma verilerinde de görülmektedir. Bu bağlamda çalışmamıza katılan cevaplayıcılar kamu çalışanlarının durumunun yoksulluk sınırı dikkate alınarak iyileştirilmesini önemle (%96) talep etmektedirler.

Tablo 47 - Ekonomik krizin etkilerini azaltmak için kamu çalışanlarına refah payı uygulanmalıdır.

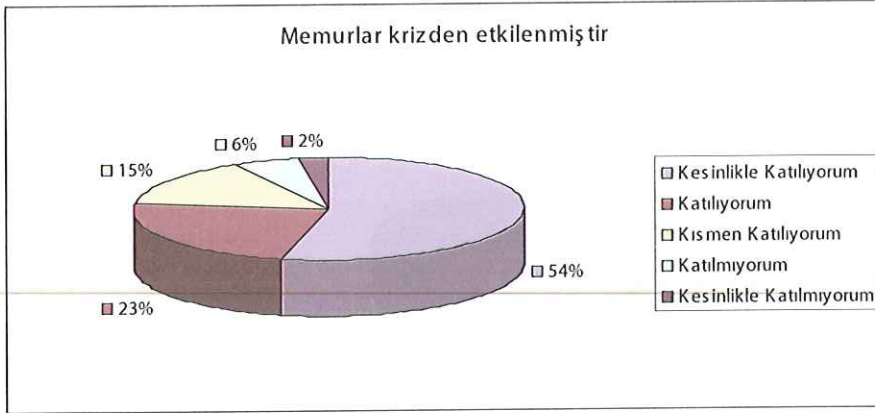
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	863	50.3	53.4
Katılıyorum	478	27.9	29.6
Kısmen katılıyorum	187	10.9	11.6
Katılmıyorum	74	4.3	4.6
Kesinlikle katılmıyorum	14	0.8	0.9
Toplam	1616	94.2	100.0
Cevapsız	99	5.8	
Toplam	1715	100.0	

Ciddi bir şekilde hissedilen ekonomik krizin etkilerinden kamu çalışanlarını korumak için refah payı uygulamasını talep edenlerin oranı %94'dür. Refah payı uygulamasına katılmayanların oranı ise %6 düzeyindedir.

Tablo 48 - Memurlar krizden etkilenmiştir.

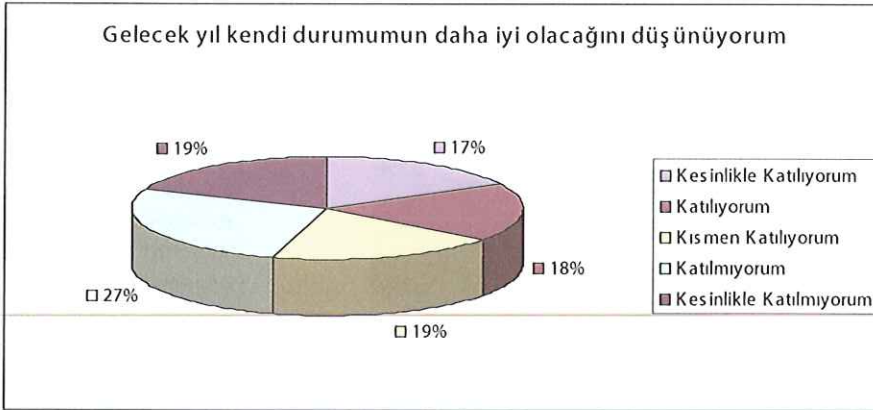
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	836	48.7	51.8
Katılıyorum	456	26.6	28.2
Kısmen katılıyorum	210	12.2	13.0
Katılmıyorum	80	4.7	5.0
Kesinlikle katılmıyorum	33	1.9	2.0
Toplam	1615	94.2	100.0
Cevapsız	100	5.8	
Toplam	1715	100.0	

Yaşamın her alanında bir şekilde etkileri görülen krizden memurlarında etkilendiğini çalışmamıza katılanların %93'ü ifade etmektedir.

Tablo 49 - Gelecek yıl kendi durumumun daha iyi olacağını düşünüyorum.

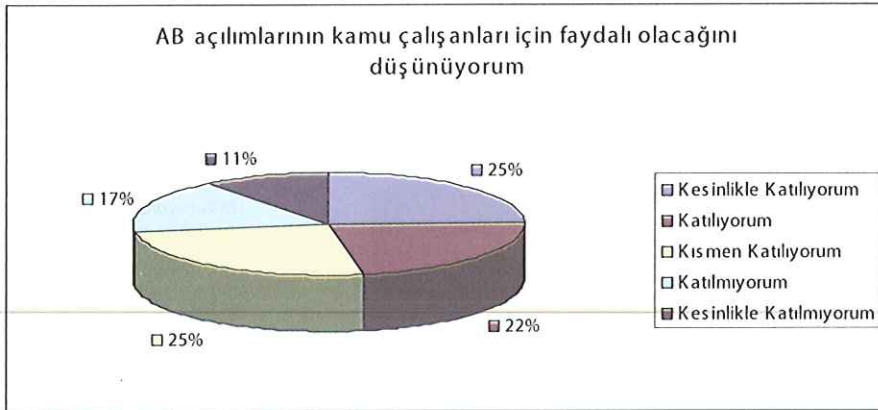
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	275	16.0	17.1
Katılıyorum	292	17.0	18.2
Kısmen katılıyorum	309	18.0	19.2
Katılmıyorum	426	24.8	26.5
Kesinlikle katılmıyorum	304	17.7	18.9
Toplam	1606	93.6	100.0
Cevapsız	109	6.4	
Toplam	1715	100.0	

Kamu çalışanlarının gelecek yıldan beklentilerine baktığımızda, çalışmaya katılanların yarısından biraz fazlası umutlu ve olumlu gelişmelerin olacağını düşünmektedir. Çalışmaya katılanların yarıdan az bir kesimi ise gelecek yıldan olumlu bir beklenti içinde olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 50 - AB açılımlarının kamu çalışanları için faydalı olacağını düşünüyorum.

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	393	22.9	24.8
Katılıyorum	356	20.8	22.5
Kısmen katılıyorum	403	23.5	25.4
Katılmıyorum	266	15.5	16.8
Kesinlikle katılmıyorum	167	9.7	10.5
Toplam	1585	92.4	100.0
Cevapsız	130	7.6	
Toplam	1715	100.0	

Çalışmamıza katılan deneklerin yaklaşık dörtte üçlük bir kesimi AB açılımlarının kamu çalışanları için faydalı olacağını düşünmektedir. Araştırmamızda yer alan dörtte birden daha fazla bir oranda ki kamu çalışanı ise AB açılımlarını kamu çalışanları için bir faydası olmayacağını düşünmektedir.

Tablo 51 - Ekonomik krizin çalışanların ruh sağlığını bozduğunu düşünüyorum.

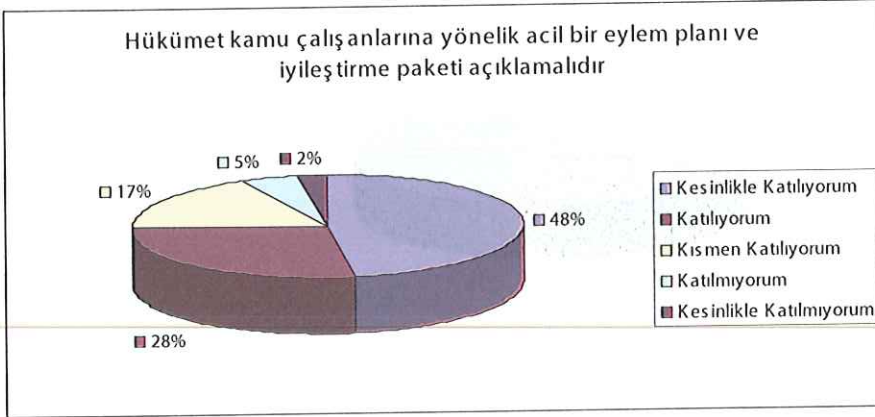
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	690	40.2	43.2
Katılıyorum	395	23.0	24.7
Kısmen katılıyorum	314	18.3	19.7
Katılmıyorum	156	9.1	9.8
Kesinlikle katılmıyorum	42	2.4	2.6
Toplam	1597	93.1	100.0
Cevapsız	118	6.9	
Toplam	1715	100.0	

Ekonomik krizlerin en önemli göstergelerinden birisi çalışanlar üzerinde belirsizliğe ve gelecek kaygısına neden olmasıdır. Bundan dolayı çalışanlar arasında ruh sağlığının olumsuz yönde etkilenmesi kaçınılmazdır. Araştırmaya katılan deneklere ekonomik krizin ruh sağlığı üzerindeki etkisiyle ilgili sorulan soruda % 87.6'sı ruh sağlıklarının olumsuz olarak etkilendiğini ifade etmişlerdir. Ekonomik krizden dolayı ruh sağlığının olumsuz olarak etkilendiğini ifade edenlerin oranı ise %12.4'tür.

Tablo 52 - Hükümet kamu çalışanlarına yönelik acil bir eylem planı ve iyileştirme paketi açıklamalıdır.

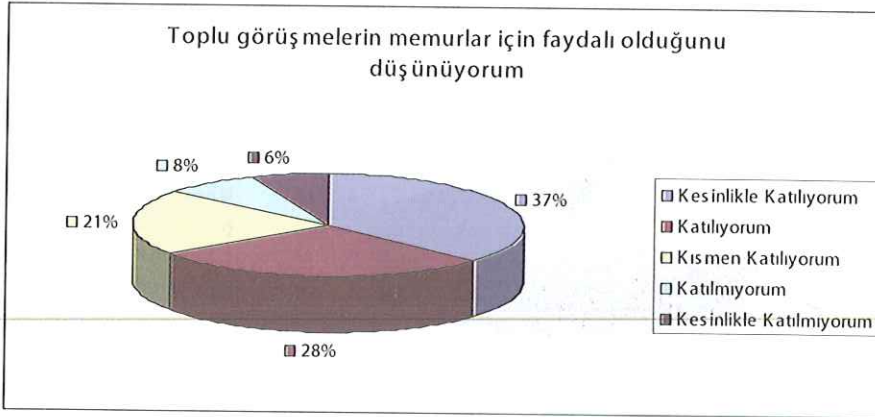
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	765	44.6	47.8
Katılıyorum	444	25.9	27.7
Kısmen katılıyorum	278	16.2	17.4
Katılmıyorum	77	3.5	4.8
Kesinlikle katılmıyorum	38	2.2	2.4
Toplam	1608	93.4	100.0
Cevapsız	113	6.6	
Toplam	1715	100.0	

Ekonomik krizin hem ruh sağlığı üzerindeki hem de üretim ve tüketim süreçlerindeki olumsuz etkilerinden kurtulmak, herkes gibi kamu çalışanlarının da öncelikli taleplerindendir. Kamu çalışanları %92.8 oranında hükümetin alacağı önlemlerle kamu çalışanlarına yönelik bir eylem planı ve iyileştirme paketi açıklamasını istemektedirler. %7.2'lik bir kesimin ise acil eylem planı ve iyileştirme paketi açıklanması konusunda bir talebi bulunmamaktadır.

Tablo 53 - Toplu görüşmelerin memurlar için faydalı olduğunu düşünüyorum.

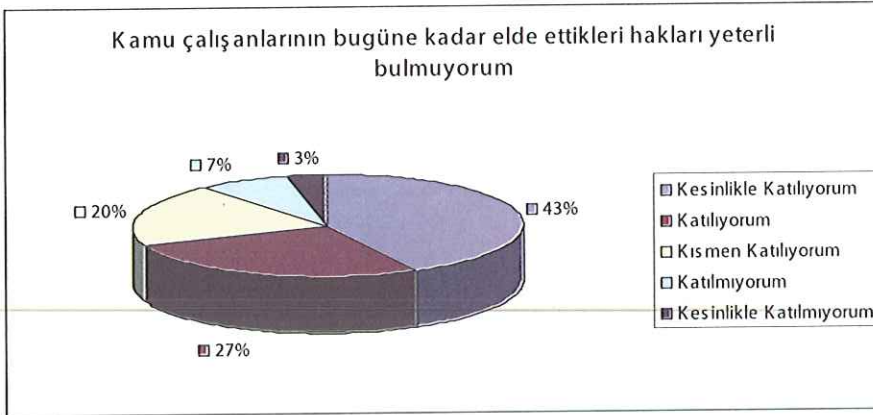
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	583	34.0	36.6
Katılıyorum	449	26.2	28.2
Kısmen katılıyorum	327	19.1	20.6
Katılmıyorum	132	7.7	8.3
Kesinlikle katılmıyorum	100	5.8	6.3
Toplam	1591	92.8	100.0
Cevapsız	124	7.2	
Toplam	1715	100.0	

Kamu çalışanlarının %85.4'ü toplu görüşmeleri faydalı bulunduğunu belirtmektedir. Ancak bu oran diğer özlük haklarının iyileştirilmesi, demokratik hakların ve özgürlüklerin geliştirilmesi noktası ile kıyaslandığında yaklaşık 10 puan daha aşağıdadır. Oluşan bu fark muhtemelen toplu görüşmelerin nihai karar organı olmaması ile ilgili olduğu kanısındayız.

Tablo 54 - Kamu çalışanlarının bugüne kadar elde ettikleri hakları yeterli bulmuyorum.

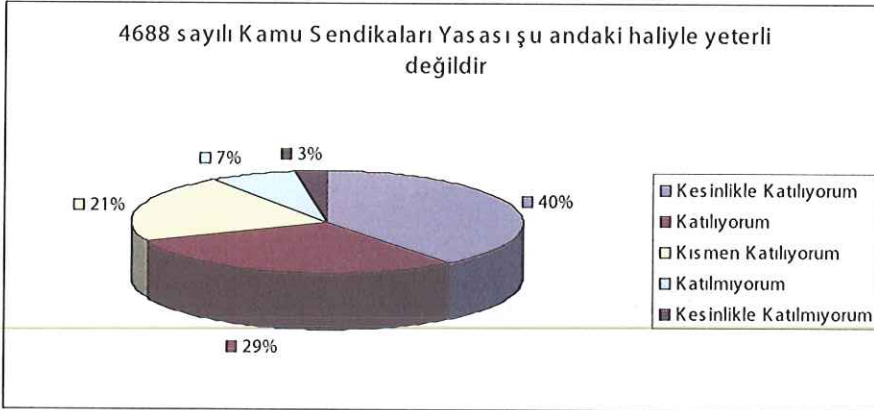
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	680	39.7	42.4
Katılıyorum	430	25.1	26.8
Kısmen katılıyorum	321	18.7	20.0
Katılmıyorum	118	6.9	7.4
Kesinlikle katılmıyorum	55	3.2	3.4
Toplam	1694	93.5	100.0
Cevapsız	111	6.5	
Toplam	1715	100.0	

Kamu çalışanlarına yönelik olarak yapılan hukuki düzenlemeler çalışmamıza katılan kamu çalışanları tarafından %89.2 oranında yeterli bulunmamaktadır. %10.8'lik bir kesim ise bugüne kadar elde edilen hakları yeterli bulmaktadır.

Tablo 55 - 4688 sayılı Kamu Sendikaları Yasası şu andaki haliyle yeterli değildir.

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	610	35.6	39.4
Katılıyorum	452	26.4	29.2
Kısmen katılıyorum	330	19.2	21.3
Katılmıyorum	114	6.6	7.4
Kesinlikle katılmıyorum	42	2.4	2.7
Toplam	1548	90.3	100.0
Cevapsız	167	9.7	
Toplam	1715	100.0	

4688 sayılı Kamu Sendikaları Yasası kamu çalışanları tarafından şu anki haliyle yüksek bir oranda (%89.9) yeterli bulunmamaktadır. Yüzde onluk bir kesim tarafından yeterli olarak tanımlanan yasada acil değişiklikler yapılması gerektiği net bir şekilde görülebilir.

Tablo 56 - IMF ile yapılacak anlaşma Türkiye ekonomisine herhangi bir fayda sağlamayacaktır.

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	644	37.6	40.6
Katılıyorum	379	22.1	23.9
Kısmen katılıyorum	339	19.8	21.3
Katılmıyorum	160	9.3	10.1
Kesinlikle katılmıyorum	66	3.8	4.2
Toplam	1588	92.6	100.0
Cevapsız	127	7.4	
Toplam	1715	100.0	

Çeşitli sermaye gruplarının zaman zaman medyada, IMF ile bir an önce anlaşma imzalanması talepleri ile karşılaşmaktadır. Eğer IMF'nin talepleri kamu çalışanları açısından incelenecek olursa, kamu personelinin haklarında belirli azalmaları talep ettikleri görülecektir. Bu bağlamda kamu çalışanlarının önemli bir oranı (%85.8) IMF ile yapılacak anlaşmanın Türkiye ekonomisine herhangi bir fayda sağlamayacağını ifade etmişlerdir.

Tablo 57

Kurumdaki görev durumu ile * "Geçen yıla göre bugün kendi durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusu arasındaki ilişki

		Geçen yıla göre bugün kendi durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz?			Toplam
		Bugün durumumun daha iyi olduğunu düşünüyorum	Geçen yıl durumumun daha iyi olduğunu düşünüyorum	Değişen bir şey yok	
Kurumdaki görev durumu	Memur	132 10,3%	611 47,5%	544 42,3%	1287 100,0%
	Orta Düzey Yönetici	5 5,2%	43 44,8%	48 50,0%	96 100,0%
	Üst Düzey Yönetici	6 14,0%	23 53,6%	14 32,6%	43 100,0%
	Diğer	12 8,7%	71 51,4%	55 39,9%	138 100,0%
	Toplam	155 9,9%	748 47,8%	661 42,3%	1564 100,0%

Araştırmaya katılan kamu çalışanlarının geçen yıl ile bu yıl arasında kendi durumları açısından bir karşılaştırma yapmaları istendiğinde "Bugün durumum daha iyi" diyenlerin oran olarak en düşüğü %5.2 ile Orta Düzey Yönetici kategorisine giren çalışanlar olduğu görülmektedir. Üst Düzey Yönetici kategorisindeki kamu çalışanları %14 oranında bir katılımı gecen yıla göre bu yılki durumlarının daha iyi olduğunu ifade etmişlerdir. Tablodan da görüleceği gibi kamu çalışanlarının yarıya yakını geçen yılki durumlarının bu yıldan daha iyi olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 58

Aylık Maaş ile * "Sizce gelecek yıl ülkemizin durumu daha iyiye mi yoksa daha kötüye mi gidecek?" sorusu arasındaki ilişki

		Sizce gelecek yıl ülkemizin durumu daha iyiye mi yoksa daha kötüye mi gidecek?			Toplam
		Herhangi bir değişiklik olacağını düşünmüyorum	Ülkenin durumunun daha iyiye gideceğini düşünüyorum	Ülkenin durumunun daha kötüye gideceğini düşünüyorum	
Aylık Maaş	1.167-1.500 TL Arası	311 30,6%	242 23,8%	463 45,6%	1016 100,0%
	1.501-2.000 TL Arası	135 29,2%	161 34,8%	167 36,1%	463 100,0%
	2.001-2.500 TL Arası	16 20,5%	31 39,7%	31 39,7%	78 100,0%
	2.501-3.000 TL Arası	3 14,3%	12 57,1%	6 28,6%	21 100,0%
	3.001 TL ve Üzeri	9 37,5%	11 45,8%	4 16,7%	24 100,0%
	Toplam	474 29,6%	457 28,5%	671 41,9%	1602 100,0%

Maaş seviyesi yükseldiğinde ülke durumunun gelecek yıl daha iyiye gideceğini düşünen kamu çalışanlarının sayısı artmaktadır. Umut, bir anlamda maaşlarla orantılı bir görünüm kazanmaktadır.

Tablo 59

Cinsiyet ile * "Sizce Türkiye'nin yeni bir anayasaya ihtiyacı var mıdır?" sorusu arasındaki ilişki

		Sizce Türkiye'nin yeni bir anayasaya ihtiyacı var mıdır?			Toplam
		Evet, kesinlikle yeni bir anayasaya ihtiyacı olduğunu düşünüyorum	Hayır, yeni bir anayasaya ihtiyacı olduğunu düşünmüyorum	Kararsızım, fikrim yok	
Cinsiyet	Kadın	298 49,4%	153 25,4%	152 25,2%	603 100,0%
	Erkek	705 67,9%	182 17,5%	151 14,5%	1038 100,0%
Toplam		1003 61,1%	335 20,4%	303 18,5%	1641 100,0%

Cinsiyet ile yeni anayasaya ihtiyaç hissetme düzeylerini karşılaştırdığımızda erkek katılımcıların yeni anayasaya daha fazla ihtiyaç vardır dedikleri görülmektedir.

Tablo 60

Cinsiyet ile * "Ekonomik krizin yaşam standardınızı hangi oranda etkilediğini düşünüyorsunuz?" sorusu arasındaki ilişki

		Ekonomik krizin yaşam standardınızı hangi oranda etkilediğini düşünüyorsunuz?				Toplam
		Yüksek oranda olumsuz etkilediğini düşünüyorum	Orta düzeyde etkilediğini düşünüyorum	Az da olsa etkilediğini düşünüyorum	Değişen bir şey olduğunu düşünmüyorum	
Cinsiyet	Kadın	317 52,5%	184 30,5%	74 12,3%	29 4,8%	604 100,0%
	Erkek	444 42,8%	346 33,4%	175 16,9%	72 6,9%	1037 100,0%
Toplam		761 46,4%	530 32,3%	249 15,2%	101 6,2%	1641 100,0%

Ekonomik krizin yaşam standardını ne oranda etkilediğini cinsiyet bağlamında değerlendirdiğimizde kadınların daha yüksek düzeyde ekonomik krizden etkilendiklerini söyleyebiliriz.

Tablo 61

Cinsiyet ile * "Kamu çalışanlarının haklarının giderek azaldığını düşünüyor musunuz?" sorusu arasındaki ilişki

		Kamu çalışanlarının haklarının giderek azaldığını düşünüyor musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Cinsiyet	Kadın	332 55,1%	136 22,6%	135 22,4%	603 100,0%
	Erkek	510 49,7%	324 31,6%	192 18,7%	1026 100,0%
Toplam		842 51,7%	460 28,2%	327 20,1%	1629 100,0%

Kadınların %55'i kamu çalışanlarının haklarının azaldığını erkeklerden daha fazla düşünmektedirler.

Tablo 62

Cinsiyet ile * "İş yerinde meslektaşlarınızla konuşmalarınızda krizden ne sıklıkla bahsediyorsunuz?" sorusu arasındaki ilişki

		İş yerinde meslektaşlarınızla konuşmalarınızda krizden ne sıklıkla bahsediyorsunuz?					Toplam
		Çok sık	Her gün	Arada sırada	Çok nadir	Hiç bahsetmiyorum	
Cinsiyet	Kadın	179 29,4%	164 27,0%	198 32,6%	44 7,2%	23 3,8%	608 100,0%
	Erkek	236 22,7%	259 24,9%	443 42,6%	69 6,6%	32 3,1%	1040 100,0%
Toplam		415 25,2%	423 25,7%	641 38,9%	113 6,9%	55 3,3%	1648 100,0%

Meslektaşlar arasında krizden bahsetme sıklığı değerlendirildiğinde kadınların daha sık krizden bahsettikleri araştırma ortaya çıkmıştır.

Tablo 63

Cinsiyet ile * "Ekonomik krizin çalışanların ruh sağlığını bozduğunu düşünüyorum" sorusu arasındaki ilişki

		Ekonomik krizin çalışanların ruh sağlığını bozduğunu düşünüyorum				Toplam
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	
Cinsiyet	Kadın	265 46,4%	141 24,7%	105 18,4%	49 8,6%	11 1,9%
	Erkek	413 41,5%	245 24,6%	202 20,3%	104 10,5%	30 3,0%
Toplam		678 43,3%	386 24,7%	307 19,6%	153 9,8%	41 2,6%
						571 100,0%
						994 100,0%
						1565 100,0%

Kadın çalışanlarla erkek çalışanların verdiği cevaplar karşılaştırıldığında kadınlar daha yüksek düzeyde bir katılımla "ekonomik krizin ruh sağlığını olumsuz etkilediğini" ifade etmişlerdir.

Tablo 64

Kurumdaki görev durumu ile * "Sizce Türkiye'nin yeni bir anayasaya ihtiyacı var mıdır?" sorusu arasındaki ilişki

		Sizce Türkiye'nin yeni bir anayasaya ihtiyacı var mıdır?			Toplam
		Evet, kesinlikle yeni bir anayasaya ihtiyacı olduğunu düşünüyorum	Hayır, yeni bir anayasaya ihtiyacı olduğunu düşünmüyorum	Kararsızım, fikrim yok	
Kurumdaki görev durumu	Memur	779 60,8%	258 20,1%	245 19,1%	1282 100,0%
	Orta Düzey Yönetici	65 65,7%	23 23,2%	11 11,1%	99 100,0%
	Üst Düzey Yönetici	31 72,1%	8 18,6%	4 9,3%	43 100,0%
	Diğer	83 60,1%	32 23,2%	23 16,7%	138 100,0%
	Toplam	958 61,3%	321 20,6%	283 18,1%	1562 100,0%

Kamu çalışanlarının Anayasa tartışmalarıyla ilgili Kurumdaki Görev Durumlarına göre dağılımlarına baktığımızda %72.1 ile Üst Düzey Yönetici grubuna giren çalışanların "Yeni bir anayasaya kesinlikle ihtiyacı var" dediklerini görüyoruz. Memur statüsüyle sorularımızı cevaplayanların %60.8'i bu konuda bir ihtiyacı olduğunu belirtirken, Orta Düzey Yönetici konumunda çalışanlar ise %65.7'lik bir oranla yeni bir anayasa ihtiyacı olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 65

Kurumdaki görev durumu ile * "Sizce hükümet memurlara yönelik çalışma hayatı ve memurların ekonomik durumlarıyla ilgili iyileştirme paketi açıklamalı mıdır?" sorusu arasındaki ilişki

		Sizce hükümet memurlara yönelik çalışma hayatı ve memurların ekonomik durumlarıyla ilgili iyileştirme paketi açıklamalı mıdır?			Toplam
		Evet kesinlikle faydalı olur, açıklamalı	Böyle bir paketin açıklanacağını düşünmü yorum	Böyle bir paket programa gerek olmadığını düşünüyorum	
Kurumdaki görev durumu	Memur	827 64,3%	390 30,3%	69 5,4%	1286 100,0%
	Orta Düzey Yönetici	68 70,1%	24 24,7%	5 5,2%	97 100,0%
	Üst Düzey Yönetici	29 69,0%	11 26,2%	2 4,8%	42 100,0%
	Diğer	83 62,4%	37 27,8%	13 9,8%	133 100,0%
	Toplam	1007 64,6%	462 29,7%	89 5,7%	1558 100,0%

Hükümetin kamu çalışanlarına yönelik her hangi bir iyileştirme paketi açıklayıp açıklamayacağı konusunda kurumdaki görevlerine göre karşılaştırma yaptığımızda Memur olarak çalışanların bu konuda umutsuz olduklarını görüyoruz.

Tablo 66

Kurumdaki görev durumu ile * "Ekonomik krizle ilgili gerekli tedbirlerin hükümet tarafından alındığını düşünüyor musunuz?" sorusu arasındaki ilişki

		Ekonomik krizle ilgili gerekli tedbirlerin hükümet tarafından alındığını düşünüyor musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Kurumdaki görev durumu	Memur	198 15,3%	522 40,2%	577 44,5%	1297 100,0%
	Orta Düzey Yönetici	15 15,3%	40 40,8%	43 43,9%	98 100,0%
	Üst Düzey Yönetici	10 23,3%	18 41,9%	15 34,9%	43 100,0%
	Diğer	26 19,1%	68 50,0%	42 30,9%	136 100,0%
	Toplam	249 15,8%	648 41,2%	677 43,0%	1574 100,0%

Ekonomik kriz karşısında Hükümetin gerekli tedbirleri aldığını düşünenlerin dağılımına baktığımızda anlamlı fark olarak Üst Düzey Yöneticilerin biraz daha yüksek bir oranda "Evet" dediklerini görüyoruz.

Tablo 67

Kurumdaki görev durumu ile * "Ekonomik krizin yaşam standartınızı hangi oranda etkilediğini düşünüyorsunuz?" sorusu arasındaki ilişki

		Ekonomik krizin yaşam standartınızı hangi oranda etkilediğini düşünüyorsunuz?				Toplam
		Yüksek oranda olumsuz etkilediğini düşünüyorum	Orta düzeyde etkilediğini düşünüyorum	Az da olsa etkilediğini düşünüyorum	Değişen bir şey olduğunu düşünmüyorum	
Kurumdaki görev durumu	Memur	591 45,9%	412 32,0%	206 16,0%	78 6,1%	1287 100,0%
	Orta Düzey Yönetici	46 46,5%	33 33,3%	14 14,1%	6 6,1%	99 100,0%
	Üst Düzey Yönetici	18 41,9%	18 41,9%	6 14,0%	1 2,3%	43 100,0%
	Diğer	74 54,4%	36 28,5%	13 9,6%	13 9,6%	136 100,0%
	Toplam	729 46,6%	499 31,9%	239 15,3%	98 6,3%	1565 100,0%

Çalışanların ekonomik krizden etkilenme oranlarına baktığımızda Memurların yönetici grubuna göre biraz daha fazla etkilendikleri görülmektedir.

Tablo 68

Kurumdaki görev durumu ile * "Krizden sonra işinizle ilgili kaygı düzeyinizde artış oldu mu?" sorusu arasındaki ilişki

		Krizden sonra işinizle ilgili kaygı düzeyinizde artış oldu mu?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Kurumdaki görev durumu	Memur	149 36,2%	166 40,3%	97 23,5%	412 100,0%
	Orta Düzey Yönetici	3 11,5%	18 69,2%	5 19,2%	26 100,0%
	Üst Düzey Yönetici	6 50,0%	4 33,3%	2 16,7%	12 100,0%
	Diğer	40 54,1%	23 31,1%	11 14,9%	74 100,0%
Toplam		198 37,8%	211 40,3%	115 21,9%	524 100,0%

Ankete katılanların işle ilgili kaygı düzeylerine baktığımızda en yüksek oranda Üst Düzey Yönetici olarak sorularımızı cevaplayanların kaygı duydukları görülmektedir (%50). Orta Düzey Yöneticilerin sadece %11.5'i bu konuda kaygılanırken Memur olarak çalışanların %36'sında işle ilgili kaygı düzeyinde artış olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 69

Kurumdaki görev durumu ile * "Krizden sonra gıda ve giyim masraflarınızda öncekine oranla bir düşme oldu mu?" sorusu arasındaki ilişki

Kurumdaki görev durumu		Krizden sonra gıda ve giyim masraflarınızda öncekine oranla bir düşme oldu mu?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Kurumdaki görev durumu	Memur	670 52,0%	253 19,6%	365 28,3%	1288 100,0%
	Orta Düzey Yönetici	55 55,6%	21 21,2%	23 23,2%	99 100,0%
	Üst Düzey Yönetici	20 46,5%	13 30,2%	10 23,3%	43 100,0%
	Diğer	83 60,1%	22 15,9%	33 23,9%	138 100,0%
Toplam		828 52,8%	309 19,7%	431 27,5%	1568 100,0%

Ekonomik krizle birlikte gıda ve giyim masraflarındaki düşüş ile kurumdaki görev arasında bir karşılaştırma yaptığımızda en fazla Orta Düzey yönetici olarak çalışanların harcamalarında düşme olduğu görülecektir.

Tablo 70

Kurumdaki görev durumu ile * "Sosyal ve kültürel faaliyetlere bütçe ayırabiliyor musunuz?" sorusu arasındaki ilişki

Kurumdaki görev durumu		Sosyal ve kültürel faaliyetlere bütçe ayırabiliyor musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Kurumdaki görev durumu	Memur	131 10,2%	729 56,9%	422 32,9%	1282 100,0%
	Orta Düzey Yönetici	7 7,1%	68 68,7%	24 24,2%	99 100,0%
	Üst Düzey Yönetici	7 16,3%	28 65,1%	8 18,6%	43 100,0%
	Diğer	10 7,4%	103 76,3%	22 16,3%	135 100,0%
Toplam		155 9,9%	928 59,5%	476 30,5%	1559 100,0%

Araştırmayla, görev durumu ve sosyal-kültürel faaliyetlere bütçe ayırabilme durumlarını karşılaştırdığımızda en az Orta Düzey Yöneticinin bütçe ayırabildiği ortaya çıkmıştır.

Tablo 71

Kurumdaki görev durumu ile * "Aylık geliriniz giderlerinizi karşılamaya yetiyor mu?" sorusu arasındaki ilişki

		Aylık geliriniz giderlerinizi karşılamaya yetiyor mu?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Kurumdaki görev durumu	Memur	172 13,4%	641 50,0%	468 36,5%	1281 100,0%
	Orta Düzey Yönetici	13 13,4%	58 59,8%	26 26,8%	97 100,0%
	Üst Düzey Yönetici	8 18,6%	19 44,2%	16 37,2%	43 100,0%
	Diğer	11 8,1%	95 70,4%	29 21,5%	135 100,0%
Toplam		204 13,1%	813 52,2%	539 34,6%	1556 100,0%

Memur ve Orta düzey yönetici olarak çalışanların yarısı ve yarıdan fazlası gelirlerinin giderlerini karşılamadığını ifade etmişlerdir. Üst düzey yönetici sınıfına girenlerin bu soruya verdikleri Evet cevabı diğerlerine nazaran biraz daha fazladır (%18.6)

Tablo 72

Kurumdaki görev durumu ile * "Şu an aile üyeleriniz dışında herhangi bir yere borcunuz var mı?" sorusu arasındaki ilişki

		Şu an aile üyeleriniz dışında herhangi bir yere borcunuz var mı?		Toplam
		Evet	Hayır	
Kurumdaki görev durumu	Memur	972 76,1%	306 23,9%	1278 100,0%
	Orta Düzey Yönetici	79 81,4%	18 18,6%	97 100,0%
	Üst Düzey Yönetici	32 74,4%	11 25,6%	43 100,0%
	Diğer	115 85,8%	19 14,2%	134 100,0%
Toplam		1198 77,2%	354 22,8%	1552 100,0%

Çalışanlar arasında borçlanma karşılaştırması yaptığımızda en fazla borcu olan grubun %81 ile Orta düzey yöneticiler oldukları ortaya çıkmaktadır.

Tablo 73

Kurumdaki görev durumu ile "Gelecek yıl kendi durumumun daha iyi olacağını düşünüyorum" yargısına katılım düzeyi ilişkisi

		Gelecek yıl kendi durumumun daha iyi olacağını düşünüyorum					Toplam
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	
Kurumdaki görev durumu	Memur	200 16,3%	236 19,2%	253 20,6%	322 26,2%	219 17,8%	1230 100,0%
	Orta Düzey Yönetici	11 11,6%	12 12,6%	18 18,9%	32 33,7%	22 23,2%	95 100,0%
	Üst Düzey Yönetici	10 25,0%	8 20,0%	3 7,5%	9 22,5%	10 25,0%	40 100,0%
	Diğer	38 29,0%	18 13,7%	10 7,6%	34 26,0%	31 23,7%	131 100,0%
	Toplam	259 17,3%	274 18,3%	284 19,0%	397 26,5%	282 18,9%	1496 100,0%

Kurumdaki görev durumu ile gelecek yıl kendi durumum daha iyi olacak diye düşünenlerin karşılaştırılmasını yaptığımızda en umutsuz görünen çalışanların Orta düzey yöneticiler oldukları ortaya çıkmıştır. Gelecek yıl durumum daha iyi olacak diyen Üst düzey yöneticiler ise %25 olarak görülmektedir.

Tablo 74

Kurumdaki görev durumu ile "Kamu çalışanlarının olmazsa olmaz hakları nelerdir?" sorusunun karşılaştırılması

		Kamu çalışanlarının olmazsa olmaz hakları nelerdir?					Toplam
		Ekonomik hakların genişletilmesi	Görevde yükselme ve adil yönetim konusunda yeni düzenlemeler	Sendikal hakların genişletilmesi	Sosyal haklar ve özlük haklarının iyileştirilmesi	Diğer	
Kurumdaki görev durumu	Memur	143 18,3%	82 10,5%	256 32,7%	274 35,0%	28 3,6%	783 100,0%
	Orta Düzey Yönetici	16 21,9%	5 6,8%	30 41,1%	20 27,4%	2 2,7%	73 100,0%
	Üst Düzey Yönetici	4 12,1%	7 21,2%	10 30,3%	11 33,3%	1 3,0%	33 100,0%
	Diğer	18 19,8%	3 3,3%	45 49,5%	21 23,1%	4 4,4%	91 100,0%
	Toplam	181 18,5%	97 9,9%	341 34,8%	326 33,3%	35 3,6%	980 100,0%

Çalışanların olmazsa olmaz hakları noktasında görev durumu ile karşılaştırma yaparak değerlendirme yaptığımızda anlamlı fark olarak şunlar ortaya çıkmaktadır; Orta düzey yönetici diğerlerinden daha fazla ekonomik hakların genişletilmesini istemektedir, Üst düzey yöneticiler görevde yükselmeler ve adil yönetim konusunda yeni düzenlemeler yapılması gerektiğini diğer katılımcılardan daha fazla istemektedirler, Orta düzey yöneticiler sendikal hakların genişletilmesi gerektiğini daha fazla oranda ifade ederken Memur olarak çalışanlar sosyal hak ve özlük haklarının iyileştirilmesini daha fazla istemektedirler.

Tablo 75

Cinsiyet ile * "Kamu çalışanlarının olmazsa olmaz hakları nelerdir?" sorusu arasındaki ilişki

		Kamu çalışanlarının olmazsa olmaz hakları nelerdir?					Toplam
		Ekonomik hakların genişletilmesi	Görevde yükselme ve adil yönetim konusunda yeni düzenlemeler	Sendikal hakların genişletilmesi	Sosyal haklar ve özlük haklarının iyileştirilmesi	Diğer	
Cinsiyet	Kadın	43 13,1%	37 11,2%	99 30,1%	141 42,9%	9 2,7%	329 100,0%
	Erkek	145 21,4%	62 9,2%	248 36,7%	196 29,0%	25 3,7%	676 100,0%
Toplam		188 18,7%	99 9,9%	347 34,5%	337 33,5%	34 3,4%	1005 100,0%

Kamu çalışanlarının olmazsa olmaz haklarının cinsiyete göre dağılımına baktığımızda kadınların çoğu için ilk sırada sosyal hak ve özlük hakları gelirken erkekler için de sendikal haklar ilk sırada gelmektedir.

Tablo 76

Cinsiyet ile* "Sendikalar sizce toplu görüşme masasına neleri götürmelidir?" sorusu arasındaki ilişki

		Sendikalar sizce toplu görüşme masasına neleri götürmelidir?					Toplam
		Memurların ekonomik durumlarının iyileştirilmesi	Görevde yükselme ve adil yönetim konusunda yeni düzenlemeler	Grev ve toplu sözleşme hakkı	Sosyal haklar ve özlük haklarının iyileştirilmesi	Diğer	
Cinsiyet	Kadın	138 45,0%	7 2,3%	41 13,4%	93 30,3%	27 8,8%	307 100,0%
	Erkek	210 32,4%	12 1,9%	139 21,5%	212 32,7%	75 11,6%	648 100,0%
Toplam		348 36,4%	19 2,0%	180 18,8%	305 31,9%	102 10,7%	955 100,0%

Cinsiyet ile toplu görüşme masasına götürülecek konuları karşılaştırdığımızda kadınların büyük bir çoğunluğu "memurların ekonomik durumlarının iyileştirilmesi" ile ilgili taleplerle görüşmelere gidilmesi gerektiğini düşünüyor (%45). Erkekler ekonomik haklar ile sosyal hak ve özlük hakların aynı önem derecesinde toplu görüşme masasına götürülmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Tablo 77

Kurumdaki görev durumu ile * "Sendikalar sizce toplu görüşme masasına neleri götürmelidir?" sorusu arasındaki ilişki

		Sendikalar sizce toplu görüşme masasına neleri götürmelidir?					Toplam
		Memurların ekonomik durumlarının iyileştirilmesi	Görevde yükselme ve adil yönetim konusunda yeni düzenlemeler	Grev ve toplu sözleşme hakkı	Sosyal haklar ve özlük haklarının iyileştirilmesi	Diğer	
Kurumdaki görev durumu	Memur	277 37,3%	16 2,2%	142 19,1%	228 30,7%	78 10,5%	742 100,0%
	Orta Düzey Yönetici	19 25,0%		16 21,1%	31 40,8%	10 13,2%	76 100,0%
	Üst Düzey Yönetici	9 29,0%		10 32,3%	9 29,0%	3 9,7%	31 100,0%
	Diğer	36 40,4%	1 1,1%	15 16,9%	30 33,7%	7 7,9%	89 100,0%
	Toplam	341 36,4%	17 1,8%	183 19,5%	298 31,8%	98 10,4%	938 100,0%

Çalışanların toplu görüşme masasına götürülecek konularla ilgili farklılıklarına baktığımızda memurların ekonomik haklar noktasında daha fazla talepte bulunduğu, üst düzey yöneticilerin ise Grev ve toplu sözleşme hakkının masaya götürülmesi gerektiğini daha yüksek oranda ifade ettikleri görülmektedir. Orta düzey yöneticiler ise sosyal hak ve özlük haklarının iyileştirilmesi gerektiğini en yüksek katılımı ifade eden grup olmuşlardır.

Tablo 78

Aylık Maaş ile * "Sizce AK Parti hükümeti yeni anayasa yapabilir mi?" sorusu arasındaki ilişki

		Sizce AK Parti hükümeti yeni anayasa yapabilir mi?			Toplam
		Evet, yapacağını düşünüyorum	Hayır, yapacağını düşünmüyorum	Kararsızım, fikrim yok	
Aylık Maaş	1.167-1.500 TL Arası	345 34,4%	379 37,7%	280 27,9%	1004 100,0%
	1.501-2.000 TL Arası	195 42,0%	151 32,5%	118 25,4%	464 100,0%
	2.001-2.500 TL Arası	35 44,9%	23 29,5%	20 25,6%	78 100,0%
	2.501-3.000 TL Arası	4 19,0%	8 38,1%	9 42,9%	21 100,0%
	3.001 TL ve Üzeri	13 54,2%	6 25,0%	5 20,8%	24 100,0%
	Toplam	592 37,2%	567 35,6%	432 27,2%	1591 100,0%

Ak Parti Hükümetinin yeni anayasa yapabileceğini ifade edenler ile maaş durumlarını karşılaştırdığımızda 3.000 TL üzerinde alanların verdiği cevap ortalaması %54 olarak ortaya çıkmaktadır. Ak Parti Hükümetinin yeni anayasayı yapamayacağını düşünenlere baktığımızda en düşük maaş alanların olduğu görülmektedir.

Tablo 79

Aylık Maaş ile * "Aldığınız maaşın rahat geçinmeniz için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusu arasındaki ilişki

		Aldığınız maaşın rahat geçinmeniz için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Aylık Maaş	1.167-1.500 TL Arası	70 6,9%	741 72,6%	209 20,5%	1020 100,0%
	1.501-2.000 TL Arası	71 15,3%	267 57,4%	127 27,3%	465 100,0%
	2.001-2.500 TL Arası	23 29,5%	36 46,2%	19 24,4%	78 100,0%
	2.501-3.000 TL Arası	6 28,6%	6 28,6%	9 42,9%	21 100,0%
	3.001 TL ve Üzeri	3 12,5%	9 37,5%	12 50,0%	24 100,0%
	Toplam	173 10,8%	1059 65,9%	376 23,4%	1608 100,0%

Aldıkları maaş ve rahat geçinme durumları karşılaştırıldığında 1.167-1.500 TL arasında maaş alanların %72.6'sı geçinemediklerini ifade ederken, 2.001-2.500 TL alanların %29.5'i rahat geçindiğini belirtmektedir.

Tablo 80

Aylık Maaş ile * "Aldığınız maaş mesleki gelişiminizde faydalı olacak yayınları takip etmenize imkan veriyor mu?" sorusu arasındaki ilişki

		Aldığınız maaş mesleki gelişiminizde faydalı olacak yayınları takip etmenize imkan veriyor mu?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Aylık Maaş	1.167-1.500 TL Arası	60 5,9%	707 69,9%	245 24,2%	1012 100,0%
	1.501-2.000 TL Arası	58 12,6%	284 61,5%	120 26,0%	462 100,0%
	2.001-2.500 TL Arası	15 19,5%	39 50,6%	23 29,9%	77 100,0%
	2.501-3.000 TL Arası	7 33,3%	7 33,3%	7 33,3%	21 100,0%
	3.001 TL ve Üzeri	5 20,8%	15 62,5%	4 16,7%	24 100,0%
	Toplam	145 9,1%	1052 65,9%	399 25,0%	1596 100,0%

Maaşlar ve mesleki gelişim için harcanan para arasındaki ilişkiye baktığımızda 1.167-1500 TL arasında maaş alan cevaplayıcılar %5.9 oranında bütçe ayırabildiklerini belirtmişlerdir. Mesleki gelişimleri için en yüksek bütçe ayırabilen kesim ise 2.501-3.000 TL arasında maaş alan grup olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 81

Aylık Maaş ile * "Sosyal ve kültürel faaliyetlere bütçe ayırabiliyor musunuz?" sorusu arasındaki ilişki

		Sosyal ve kültürel faaliyetlere bütçe ayırabiliyor musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Aylık Maaş	1.167-1.500 TL Arası	82 8,1%	629 62,4%	297 29,5%	1008 100,0%
	1.501-2.000 TL Arası	48 10,4%	257 55,5%	158 34,1%	463 100,0%
	2.001-2.500 TL Arası	16 20,5%	43 55,1%	19 24,4%	78 100,0%
	2.501-3.000 TL Arası	6 28,6%	7 33,3%	8 38,1%	21 100,0%
	3.001 TL ve Üzeri	4 17,4%	13 56,5%	6 26,1%	23 100,0%
	Toplam	156 9,8%	949 59,6%	488 30,6%	1593 100,0%

Düşük maaş alan kamu çalışanlarının sadece %8.1'i sosyal ve kültürel faaliyetlere bütçe ayırdıklarını ifade etmişlerdir. 2.501- 3.000 TL arası geliri olanlar %28,6 oranında bu soruya olumlu cevap vermişlerdir.

Tablo 82

Aylık Maaş ile * "Aylık geliriniz giderlerinizi karşılamaya yetiyor mu?" sorusu arasındaki ilişki

		Aylık geliriniz giderlerinizi karşılamaya yetiyor mu?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Aylık Maaş	1.167-1.500 TL Arası	92 9,1%	580 57,5%	336 33,3%	1008 100,0%
	1.501-2.000 TL Arası	89 19,3%	205 44,6%	166 36,1%	460 100,0%
	2.001-2.500 TL Arası	23 29,5%	33 42,3%	22 28,2%	78 100,0%
	2.501-3.000 TL Arası	6 28,6%	4 19,0%	11 52,4%	21 100,0%
	3.001 TL ve Üzeri	6 26,1%	7 30,4%	10 43,5%	23 100,0%
	Toplam	216 13,6%	829 52,1%	545 34,3%	1590 100,0%

Aylık maaş ile aylık gider karşılaştırması yaptığımızda en düşük maaş alan grubun sadece %9.1'i gelirinin giderini karşılayabildiğini ifade etmektedir. Ankete katılan cevaplayıcıların büyük çoğunluğunun 1.167-1500 TL arasında maaş aldıkları düşünülürse kamu çalışanlarının yaşam standardı açısından hangi durumda olduğu konusunda fikir verebilir.

Tablo 83

Aylık Maaş ile * "Şu an aile üyeleriniz dışında herhangi bir yere borcunuz var mı?" sorusu arasındaki ilişki

		Şu an aile üyeleriniz dışında herhangi bir yere borcunuz var mı?		Toplam
		Evet	Hayır	
Aylık Maaş	1.167-1.500 TL Arası	816 81,3%	188 18,7%	1004 100,0%
	1.501-2.000 TL Arası	344 75,1%	114 24,9%	458 100,0%
	2.001-2.500 TL Arası	50 64,1%	28 35,9%	78 100,0%
	2.501-3.000 TL Arası	11 52,4%	10 47,6%	21 100,0%
	3.001 TL ve Üzeri	10 43,5%	13 56,5%	23 100,0%
	Toplam	1231 77,7%	353 22,3%	1584 100,0%

Frekans tablolarında kamu çalışanlarının %77.7'sinin her hangi bir şekilde borçlandığını görmüştük, bu tabloda da bütün gelir grubu memurların borçlandığı ortaya çıkmaktadır. Sadece oransal olarak maaşı yükselen kamu çalışanının borçlanma oranı düşmektedir fakat geliri 3.000 TL'nin üzerinde olan çalışanın borçlanma oranı bile %43.5 seviyesindedir

Tablo 84 - Ankete katılanların çalıştıkları kurumların iş koluna göre dağılımı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Eğitim, öğretim, bilim	607	35,4	39,1
Sağlık ve sosyal hizmetler	245	14,3	15,8
Tarım ve ormancılık	36	2,1	2,3
Büro, bankacılık, sigortacılık	201	11,7	12,9
Diyanet ve vakıf	48	2,8	3,1
Belediye ve özel idareler	228	13,3	14,7
Bayındırlık, inşaat ve köy hizmetleri	26	1,5	1,7
Ulaştırma	35	2,0	2,3
Enerji, sanayi ve madencilik	30	1,7	1,9
Kültür, sanat	22	1,3	1,4
Basın yayın ve iletişim	21	1,2	1,4
Diğer	55	3,2	3,5
Toplam	1554	90,6	100,0
Cevapsız	161	9,4	
Toplam	1715	100,0	

Araştırma sorularımızı cevaplayan katılımcıların çalıştıkları iş koluna göre dağılımlarına baktığımızda ilk sırada %39 ile eğitim, öğretim ve bilim çalışanlarının olduğu görülmektedir. Sağlık ve sosyal hizmet çalışanları %15 ile anket sorularımızı cevaplayan ikinci büyük iş kolu mensubu çalışanlardır. Belediye ve özel idarelerde çalışanların ankete katılım oranı ise %13 olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 85 -Araştırma Örneklemi

	Sayı	Yüzde
İstanbul	653	38,1
Ankara	395	23,0
İzmir	96	5,6
Adana	113	6,6
Düzce	32	1,9
Samsun	89	5,2
Diyarbakır	57	3,3
Trabzon	80	4,7
Erzurum	67	3,9
Van	60	3,5
Edirne	46	2,7
Aksaray	27	1,6
Toplam	1715	100,0

Araştırmamız 12 ilde 1715 kişi ile yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Çalışmamızın örneklemini Türkiye'nin 7 bölgesini karakterize edecek şekilde seçilmiştir.

Ankara kamu çalışanlarının yoğun olarak yaşadığı en önemli merkezlerden birisidir. Ankete katılan cevaplayıcıların oranına baktığımızda %38,1 ile İstanbul ilk sırada yer almaktadır. Ardından ise Ankara'nın 395 kişi, %23 oranı ile araştırmada temsil edildiği görülmektedir. Adana %6,6 oranında cevaplayıcı ile üçüncü sırada gelmektedir.

Tablo 86 - Kurumdaki Görev Durumu

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Memur	1303	76,0	82,3
Orta Düzey Yönetici	99	5,8	6,3
Üst Düzey Yönetici	43	2,5	2,7
Diğer	139	8,1	8,8
Toplam	1584	92,4	100,0
Cevapsız	131	7,6	
Toplam	1715	100,0	

Ankete katılan kamu çalışanlarının %82'si memur olarak görev yaparken katılımcıların % 5.8'si orta düzey yönetici, % 2.5'i üst düzey yöneticidir.

3. YÖNETİCİ ÖZETİ

- Araştırmaya 1715 kamu çalışanı katılmıştır; katılanların %37'si kadın %63'ü erkektir. Araştırma, 7 ayrı bölgeden seçilen 12 ilde ve yüz yüze görüşme tekniğiyle gerçekleştirilmiştir.
- Çalışmamıza katılan cevaplayıcıların yüzde 73'ü evli, yüzde 24'ü bekâr, yüzde 3'ü ise boşanmış kamu görevlisidir.
- Araştırmaya katılan çalışanların yaklaşık üçte ikisini geliri 1500 TL'den daha az olanlar, %7.7'sini ise geliri 2000 TL'den fazla olanlar oluşturuyor.
- Araştırmamıza katılan cevaplayıcıların hizmet sürelerine göre dağılımı; hizmet süresi 5 yıldan az olanlar %26.3, 6-10 yıl arasında hizmeti bulunanlar %21.1, hizmeti 11-15 yıl arasında olanlar %19.5 %33'ü hizmet yılı 15 yıldan fazla olanlar şeklindedir.
- %61.6'lık bir oran ekonomik kriz ve işsizliği birinci derecede sorun olarak tanımlarken, "Terör ve bölücülük" katılımcılar tarafından en önemli ikinci sorun olarak (%26.6) görülmektedir.
- Çalışanların %47.6'sı geçen yıl durumlarının daha iyi olduğunu ifade ederek yaşanan krizin kendilerini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. %42.5'lik bir kesim ise değişen bir şey olmadığını belirterek ekonomik krizin kendi yaşamlarında önemli bir değişikliğe neden olmadığını ifade etmişlerdir.
- Çalışanların gelecek yıla ilişkin beklentilerine bakıldığında; %27.9'luk bir kesim olumlu bir gelişmenin olacağını düşünmektedir. %30.3'lük bir kesimi bugünle kıyaslandığında herhangi bir değişikliğin yaşanmayacağını, % 41.9'luk bir kesim ise şartların daha da kötüye gideceğini öngörmektedir.
- Çalışanların beşte üçlük kesimi yeni anayasaya ihtiyaç olduğunu, beşte birlik bir kesimi ise yeni anayasaya ihtiyaç olmadığını belirtmişlerdir.
- AK Parti hükümetinin yeni anayasa yapabileceğini düşünenlerin oranı %37'dir. %35.9'luk bir kesimse AK Parti'nin yeni anayasa yapamayacağını düşünmektedir.
- Kriz karşısında hazırlanan ekonomik paketlerin olumlu olduğunu düşünenlerin oranı %21.8, ekonomiyi canlandırmanın en temel yolu olduğunu düşünenlerin oranı %4.9 iken, sadece kriz dönemlerinde değil de her zaman bu yönde teşviklerin olması gerektiğini belirtenlerin oranı %39.2'dir. Ayrıca, bu paketlere karşı güveni olmayan ve adil olarak dağıtılmadığını düşünen %34.2'lik bir kesim göze çarpmaktadır.
- Ekonomik krizi aşmaya yönelik hükümet tarafından açıklanan paketleri yeterli ve kısmen yeterli bulanların oranı %42 iken, %58'lik bir oran bu paketlerin yeterli olmadığını düşündüklerini ifade etmişlerdir.
- Çalışmaya katılanların yaklaşık üçte biri, hükümetin kriz karşısında memurların çalışma şartları ve ekonomik durumlarıyla ilgili iyileştirme paketi açıklamasını istediklerini ifade etmiştir. Yaklaşık %30'luk bir kesimin, bu çerçevede bir paketin açıklanmasına yönelik beklentisi bulunmamaktadır.
- Ekonomik krizle ilgili gerekli tedbirlerin hükümet tarafından alınıp alınmadığı yönündeki soruya çalışmaya katılanların yaklaşık beşte üçü "Evet" ve "Kısmen" yanıtını vermişlerdir. % 41.3'lük bir kesim ise hükümetin herhangi bir önlem almadığını ifade etmiştir.

- Hükümetin krizi önleyebilme becerisinin ne olduğu sorusuna yaklaşık beşte üç oranında katılımcı “Evet” ve “Kısmen” cevabı vererek Hükümetin krizi önleyebileceğini ifade ederken, beşte ikilik kesimse bu soruya olumsuz cevap vermiştir.
- Çalışmamıza katılan cevaplayıcıların önemli bir kısmı (%44), ekonomik krizden yerli üretimin teşvik edilmesiyle çıkılacağını ifade etmişlerdir.
- Ekonomik krizin yaşamlarını olumsuz etkilediğini düşünenlerin toplamına bakıldığında, oldukça yüksek bir orana (%93.7) karşılaşmaktayız.
- Kamu çalışanlarının dörtte üçü işsizliğin “kısmen” ya da “tamamen” azaltılması için memur alımı yapılmasını çözüm olarak önermektedir.
- Araştırmaya katılanların yarısından fazlası, ekonomik kriz karşısında kamu çalışanlarının durumlarını iyileştirmek için “Kriz Çeki” verilmesi önerisini onaylamaktadır.
- Ekonomik krizin etkisini azaltmak için kamu çalışanlarının vergi yükünün azaltılmasını talep edenler, % 81.8 gibi oldukça yüksek bir orana ulaşmıştır.
- Ekonomik krizin faturasının kısmen veya tamamen kamu çalışanlarına çıkarıldığı düşüncesinde olanların oranı % 72.6’dır.
- Kamu çalışanlarının % 69.1’i, haklarının kriz bahanesiyle “kısmen” ve “tamamen” ellerinden alındığını düşünmektedirler.
- Araştırmaya katılanların yaklaşık beşte üçlük kısmı, ekonomik krizin işleriyle ilgili kaygı düzeylerinde artışa neden olduğunu ifade etmiştir.
- Araştırmamıza katılan kamu çalışanlarından % 71.7 oranında bir kesim, çeşitli hukuki düzenlemeler yoluyla özlük haklarında geriye gidiş olduğunu düşünmektedir.
- Hükümetin yaptığı düzenlemelerle kamu çalışanlarının özlük haklarının iyileştirildiğini düşünenlerin oranı % 38.3’dür.
- Araştırmaya katılanların yaklaşık yarısı, ekonomik krizin etkileri hakkında meslektaşlarıyla çok sık ve her gün konuşurken, ekonomik krizin etkilerinden arada sırada konuşanların oranı ise % 39.1’dir.
- Araştırmaya katılanların yaklaşık beşte dördü, kriz döneminde gıda ve giyim masraflarında geçmiş yıllara oranla bir azalma olduğunu ifade ederken; bazı tüketim maddelerini almaktan kriz nedeniyle vazgeçen veya kısıtlamaya gidenlerin oranı da beşte dört şeklinde gerçekleşmiştir.
- Araştırmaya katılanların sadece % 10.6’sı aldıkları maaşın rahat geçinmelerine yettiğini ifade etmiştir.
- Araştırmaya katılanların yaklaşık üçte ikisi, aldıkları maaşın mesleki gelişmelerine katkıda bulunacak olan yayınları takip etmelerine imkan vermediğini ifade etmiştir.
- Araştırmaya katılanlardan % 30.5’i kısmen, %9.8’i ise tamamen sosyal kültürel faaliyetler için belirli bir bütçe ayırabildiklerini ifade etmişlerdir.
- Araştırmamıza katılanların % 52.4’ü aylık gelirlerinin giderlerini karşılamaya yetmediğini ifade etmişlerdir. Yalnızca % 13.4’lük bir kesim, gelirlerinin giderlerini karşıladığını ifade etmiştir.
- Çalışmaya katılanların % 77.2’si aile üyelerinin dışında da çeşitli yerlere borçlu olduklarını belirtmişlerdir.

- Kredi kartıyla borçlananların oranı % 90.9, banka kredisi ile borçlananların oranı ise % 88.1'dir. Arkadaşlarına borçlu olanların oranı % 74.7, akrabalarından borç alanların oranı ise % 77.2'dir.
- Çalışmaya katılan kamu çalışanlarının % 91.7'i, demokratik hak ve özgürlüklerinin yeterli olmadığını ifade etmektedir.
- Oldukça yüksek oranda kamu çalışanı (%94), demokratik hak ve özgürlüklere sahip olmaları gerektiğini ifade ederken bu hak ve özgürlüklerinin bir an önce kendilerine verilmesini istemektedir.
- Kamu çalışanlarının %93'ü, toplu sözleşme ve grev hakkının verilmesini istemektedir.
- Sendikal örgütlenmenin önündeki engellerinin kaldırılması, araştırmaya katılan kamu çalışanları tarafından oldukça yüksek oranda (% 92.1) talep edilmektedir.
- Memurlara siyaset yasağının kaldırılması da, oldukça yüksek oranda (%93) kamu çalışanı tarafından talep edilmektedir.
- Memurlarının oldukça önemli bir kesimi (%91.7), mevcut özlük haklarının yeterli olmadığını düşünmektedir.
- Araştırmamıza katılan kamu çalışanlarının %95'i, memurlarla ilgili çıkarılacak yasalarda sendikaların görüşlerinin alınması gerektiğini ifade etmişlerdir.
- Kamu çalışanları arasında ücret adaletinin tesis edilmesi talebi, %97 oranıyla bir kez daha teyit edilmiştir.
- "Yoksulluk sınırı" dikkate alınarak kamu çalışanlarının durumunun iyileştirilmesini talep edenlerin oranı %96'dır.
- Ciddi bir şekilde hissedilen ekonomik krizin etkilerinden kamu çalışanlarını korumak için refah payı uygulamasını talep edenlerin oranı % 94.6'dır.
- Çalışmamıza katılanların % 93'ü, yaşamın her alanında etkileri görülen krizden memurların da etkilendiğini düşünmektedir.
- Kamu çalışanlarının gelecek yıldan beklentilerine bakıldığında, çalışmaya katılanların yarısından fazlasının olumlu gelişmeler olacağı umudunu taşıdığı görülmektedir.
- Çalışmamıza katılan deneklerin yaklaşık dörtte üçlük kesimi, AB açılımlarının kamu çalışanları için faydalı olacağını düşünmektedir.
- Çalışmaya katılanların % 87.6'sı, ekonomik krizin ruh sağlıklarını olumsuz etkilediğini ifade etmiştir.
- Kamu çalışanlarının % 92.8'si, hükümetin kamu çalışanlarına münhasır bir eylem planı ve iyileştirme paketi açıklamasını istemektedirler.
- Kamu çalışanlarının % 85.4'ü, toplu görüşmeleri faydalı bulmaktadır.
- Sahip olduğu hakları yetersiz bulan kamu çalışanlarının oranı %89.2'dir.
- Kamu çalışanlarının % 89.9'u, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu'nu yeterli bulmamaktadır.
- Kamu çalışanlarının önemli bir bölümü (%85.8), IMF ile yapılacak anlaşmanın Türkiye ekonomisine herhangi bir fayda sağlamayacağını ifade etmişlerdir.

Genel Değerlendirme

Türkiye’de 1980 sonrasındaki gelişmeler çalışma hayatı açısından önemli değişikliklerin meydana gelmesine neden olmuştur. Toplumda kamu çalışanlarının durumunun geçmiş dönemlere göre önemli değişimler yaşadığı bu dönemde kamu çalışanları; devletin ayak uydurmaya çalıştığı global değişimler, teknokrat devlet yapısının gelişmesi, uzmanlık alanlarının artması gibi gerçekler karşısında daha donanımlı ve etkin bir kesime dönüşürken sosyal ve ekonomik açıdan hayat standartları bu değişimlere paralel olarak gelişim göstermemiştir. Türkiye’de 1980 sonrasındaki gelişen toplumsal ve ekonomik hayatın önemli bir etkeni haline gelen kamu çalışanlarının, aynı zamanda üretim ve tüketim dengelerinin de önemli bir faktörü olduğu görülmektedir. Toplumda sabit tüketimler açısından en belirgin ve stabil toplum kesimi olan kamu çalışanları, üretimin de gelişmesine katkı yapan, hatta reel sektörün temel portföyünü oluşturan bir yapıya sahiptir.

Son yıllarda kamu sektöründeki çalışma ilişkilerinin değişiklik eğilimini yansıtır olmasından dolayı ve yeni yönetim yaklaşımlarını kullanma arzuları, kamu sektörünün yeniden değerlendirilmesinde farklı bakış açıları ortaya koymaktadır. (Du Gay, 2000: 81; Keller, 1990: 254-258).¹ Bununla birlikte, Türkiye’de kamu personel rejiminin zorlanan ve aksayan yönlerinin bulunduğu genellikle ifade edilir. Özellikle yeterli ve kariyer ilkesi, ücret dengesi, sınıflandırma, personel rejimini kanunlarla düzenleme ilkesine işlerlik kazandırılmamış olması ve profesyonel bir yönetici sınıfının kurulamaması gibi olumsuzlukların da memur statüsü ve sayısının her zaman tartışılır olduğu gerçeğini gizlememektedir. (Canman, 2000: 286-296).² Ancak, kamu çalışanlarının tüm bu durumlar karşısında toplumun önemli bir katmanını oluşturduğu gerçeği de ortadadır.

Çalışmada hedeflenen öncelikli araştırma konusu ekonomik krizin kamu çalışanları üzerinde etkisinin hangi düzeyde olduğunun saptanması ve değişen zamana paralel ne gibi taleplerin olabileceğinin ortaya çıkarılmasıdır. Çalışmada ayrıca ekonomik krizden daha hızlı çıkışa ve çözüm yollarına ilişkin kamu çalışanlarının görüşlerinin ortaya çıkarılması ve memurların Türkiye’de gündeme ilişkin değerlendirmelerine ulaşmak da hedeflenmektedir.

Anketin sonuçlarından çıkarılacak önemli ilk sonuç; tüm dünyada bütün sektörleri etkileyen küresel mali ve ekonomik krizin Türkiye’de kamu çalışanlarını da derin bir şekilde etkilediğidir. Son bir yıl içinde tüm boyutlarıyla etkisini gösteren ekonomik kriz karşısında Türkiye’de kamu çalışanlarının ekonomik açıdan krizden etkilenmesinin yanı sıra, kriz karşısında geliştirdiği refleksleriyle toplumda üretim ve tüketim alanında etkin bir faktör olduğu görülmektedir.

Küresel Ekonomik Kriz ve Kamu Çalışanları

Ankette kamu çalışanlarının küresel boyutlu ekonomik kriz karşısında mali ve ekonomik tutumlarının incelendiği bölümden çıkarılabileceğimiz sonuçlar şöyledir:

1 GAY, Du Paul. in praise of bureaucracy Weber. Organization. Ethics. Sage Publications first Published 2000, London; KELLER, K. Berndt. "The State as Corporate actor in Industrial Relations systems", Journal of Industrial Relations, 1990, 32-2, 254-268.

2 CANMAN, Doğan. İnsan Kaynakları Yönetimi, Yargı Yayınevi, no:37, Ankara, Eylül 2000

• Tüm dünyada bütün boyutlarıyla etkisini gösteren ekonomik kriz karşısında ankete katılan kamu çalışanlarının % 61,6'sı ekonomik kriz ve işsizliği hayatlarının birinci derecede sorunu olarak görmektedir. Toplumda gelir-gider dengeleri açısından en stabil toplum kesimi olan kamu çalışanlarının ekonomik kriz karşısında sergilediği bu tutum oldukça düşündürücüdür. Bu durum krizin etkilerinin görünenin çok ötesinde olduğunu ortaya koymaktadır.

• Ankette, çalışmaya katılan kamu çalışanlarının bu yılki mali ve ekonomik durumlarının geçen yıla oranla daha kötü olduğunu düşündükleri de görülmektedir. Ankete katılan kamu çalışanlarının yarıya yakın kesimi bu görüşü paylaşırken diğer kamu çalışanları geçen yıl ve bu yıl arasında mali ve ekonomik yapıları açısından bir değişiklik olmadığını söyleyerek aslında bir önceki cevaplayıcı kesimin görüşüne destek vermekte ve mali durumlarında iyileşme görmediklerini düşünmektedirler.

• Türkiye'de de derinden etkisi görülen küresel mali ve ekonomik krizin yaşamlarını olumsuz etkilediğini düşünen kamu çalışanlarının sadece % 27,9'u mali ve ekonomik açıdan durumlarının gelecek yıl daha iyi olacağını düşünürken % 30,3'lük bir kesim her hangi bir değişimin olmayacağını ve % 41,9'unun da gelecek yılın bu yıldan daha kötü olacağını düşündüğü görülmektedir. Bu sonuçlar karşısında kamu çalışanlarının bozulan mali ve ekonomik dengeler karşısında geleceğe dönük bakışlarının da olumsuz etkilendiği ortadadır.

• Ankette kamu çalışanları hükümetin ekonomik kriz karşısında bölgesel ve sektörel bazda kalkınma planları, kaynak paketleri açıklamasını değerlendirmektedir. Çalışmaya katılanların % 34,2'si öncelikli olarak hükümetin açıkladığı bu paketler ve kalkınma planlarının güven verici olmadığını ve adil bir biçimde dağıtılmadığını düşünmektedir. Kamu çalışanlarının ankette sadece % 21,8'i kriz anlarında hükümetin bu tür girişimlerini olumlu bulmaktadır. Cevaplayıcılar büyük bir çoğunlukla hükümetin ekonomik kriz karşısında aldığı önlemleri yeterli bulmazken kamu çalışanlarının % 30'unun hükümet tarafından kriz karşısında ekonomik iyileştirmeler için her hangi bir paket açıklaması beklentisinde olmamaları dikkat çekicidir. Burada hükümet tarafından hazırlanan kalkınma planları, bölgesel ve sektörel bazda kaynak paketlerinin kamu çalışanları nezdinde güvenilir ve böylece kamu çalışanlarının bu tür bir beklenti içinde olmadığı görülmektedir. Ayrıca ankete katılan kamu çalışanlarının % 41'i hükümetin ekonomik kriz karşısında yeterli kadar önlem almadığını, hükümetin ekonomik krizi önleyemeyeceğini de düşünmektedirler.

• Ankette ekonomik krizi aşmak için geliştirilen çeşitli paketler ve projeler konusunda kimi çekincelere sahip olan kamu çalışanlarının % 44'ü küresel düzeyde devam eden ekonomik ve mali krizin Türkiye'de aşılabilmesi için öncelikle yerli üretimin teşvik edilmesini önermektedir. Çalışmaya katılanların % 20'si bu önerinin ardından ikinci öneri olarak çalışanların ekonomik durumlarının düzeltilmesi önerisinde bulunmaktadır.

• Ankette kamu çalışanları ekonomik krizin etkilerinden korunmak ve mali durumlarının iyileştirilmesi için "Kriz Çeki" uygulamasını desteklemektedirler. Çalışmaya katılanların % 52,3'ü bu uygulamayı desteklerken % 23,2'lik bir kesimin de uygulamanın içeriğini bilmemesinden kaynaklanan çekimserlik yaşadığı görülmektedir. Ayrıca dünyada finansal ekonomik krizi aşmak

için devletin çeşitli finans kurumlarını maddi olarak desteklemesi, sermaye gruplarının zararlarının çalışanlardan çıkarıldığı yorumlarına neden olmaktadır. Daha önce Türkiye’de yaşanan batık bankaların yükünün devlet tarafından karşılanması sonrasında artık ekonomik krizin yükünün de çalışanlardan çıkarıldığı düşüncesi yaygın bir kanı haline gelmektedir. Yapılan bu çalışmada ekonomik krizin faturasının kamu çalışanlarından çıkarıldığını “kısmen ve tamamen” düşünenlerin oranı % 72,6’dır. Bu ise üzerinde düşünülmesi gereken çok yüksek bir orandır. % 27,4’lük bir oran ise krizin faturasının kamu çalışanlarından çıkarıldığı düşüncesine karşı çıkmaktadır.

- Ankette kamu çalışanlarının küresel krizle birlikte tüketim ve harcama eğilimlerine bakıldığında; ekonomik kriz söyleminin sürekli dolaşımında olması ve ekonomik krizin bir müddet daha süreceğinin ifade edilmesinden dolayı insanlar psikolojik olarak harcamaları konusunda daha korumacı davranmaya başlamakta ve gelecek kaygısını daha derinden hissetmektedirler. Kamu çalışanlarının ekonomik kriz sonrasında ne tür ürünlerde harcamalarında kısıtlamaya gittiklerine dikkat edilirse; araştırmaya katılanların % 80,2’lik bir kesimi kriz sonrasında gıda ve giyim masraflarında geçmiş yıllara oranla bir azalma olduğunu ifade etmişlerdir. Ankete katılanların % 19,8’lik bir kesimi de gıda ve giyim masraflarında önceki yıllara göre bir azalma olmadığını belirtmişlerdir. Kamu çalışanlarının yaşanan bu krizle birlikte aldıkları maaşların rahat geçinmek için yeterli olmadığını düşündükleri de ortaya çıkmaktadır. Ankete katılan kamu çalışanlarının % 66,3’ü aldıkları maaşın rahat geçinmek için yeterli olmadığını ve % 23,2’lik bir kesim ise aldıkları maaşın rahat geçinmeleri için kısmen yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Ankette aldıkları maaşın rahat geçinmelerine yettiğini ifade edenlerin oranı ise sadece % 10,6’dır. Kamu çalışanlarının aylık gelirlerinin giderlerini karşılama oranına bakıldığında da % 52,4’lük bir kesim gelirlerinin aylık harcamalarını karşılamadığını ifade etmektedir. Bu konuda kamu çalışanlarının sadece % 13,4’ünün aylık gelirlerinin harcamalarını karşıladığını ifade ettiğini görüyoruz. Kamu çalışanlarının aylık harcamalarına yetmeyen gelirleri karşısında borçlanma yoluna gittiği, memurların büyük bir çoğunluğunun aile bireyleri yanında bankalara borçlu durumda olduğu ve memurların yoğun olarak banka kredisi ve kredi kartı borçlarının bulunduğu görülmektedir.

Kamu Çalışanları ve Ülke Sorunlarının Değerlendirilmesi

Ankette kamu çalışanlarının ülke sorunlarıyla ilgili düşüncelerinin incelendiği bölümden çıkarılabileceğimiz sonuçlar şöyledir:

- Ankete katılan kamu çalışanları açısından ülkenin en önemli sorununun ekonomik kriz ve işsizlik olduğu görülmektedir. Ankete katılan kamu çalışanlarından % 61,6'lık bir oran ekonomik kriz ve işsizliği birinci dereceden sorun olarak tanımlamaktadır. Terör ve bölücülük, çalışmaya katılanların % 26,6'sı tarafından ülkenin en önemli ikinci sorunu olarak öne çıkmaktadır. Ankete katılanların % 18'i Ergenekon yapılanmasını, % 23,4'ü ahlaki çöküntü ve % 22,1'i eğitim sistemindeki bozuklukları ülkenin en önemli sorunları arasında görmektedir. Kamu çalışanlarının % 17,8'i tarafından insan haklarını ihlal mevzusunun birinci dereceden sorun olarak algılanması da araştırmada dikkat çekici bir husus olarak görülmektedir.

- Araştırmaya katılan çalışanların Türkiye'den gelecek yıla ilişkin beklentilerine bakıldığında % 27,9'luk bir kesim olumlu bir gelişmenin olacağını düşünmektedir. Kamu çalışanları arasından %30,3'lük bir kesim bugünle kıyaslandığında gelecek yıl herhangi bir değişikliğin yaşanmayacağını, % 41,9'luk bir kesim ise şartların daha da kötüye gideceğini düşünmektedir. Anket sonuçlarına bakıldığında Türkiye'nin önümüzdeki yıl krizi aşacağını, ekonomik ve sosyal olarak daha rahat bir ortamın oluşacağını düşünenlerin daha az sayıda olduğu görülmektedir. Bu konuda anket sonuçlarına dikkat edilirse, kamu çalışanlarının gelecek yıla umutla bakmadığı ve ekonomik, mali ve sosyal durumlarında bir iyileşme beklemedikleri sonucu ortaya çıkmaktadır.

- Türkiye'nin önemli gündem maddelerinden biri olarak görülen yeni anayasa hazırlanması tartışmalarıyla ilgili kamu çalışanlarına yönlendirilen sorulardan alınan yanıtlara bakıldığında kamu çalışanlarının %61'inin Türkiye'nin yeni bir anayasaya ihtiyacı olduğunu düşündüğünü görüyoruz. Bu oranlara karasızların da oranı eklenirse (% 18,5) kamu çalışanlarının kahir ekseriyetinin yeni anayasa hazırlanmasından yana olduğu, ankette kamu çalışanlarının sadece % 20'lik bir kesiminin yeni anayasa istemediği görülmektedir. Ayrıca yeni anayasa tartışmaları sürerken kamu çalışanları arasında hükümetin yeni anayasa hazırlıklarını yaptığı fakat bunun yetersiz olduğu görüşü ortaya çıkmaktadır. Yani kamu çalışanları tarafından yeni bir anayasaya ihtiyacın %61 düzeyinde olduğu ifade edilirken, AK Parti hükümetinin yeni anayasayı yapabileceğini düşünenlerin oranı %37'ye inmektedir. %35,9'luk bir kesim ise AK Parti'nin yeni bir anayasa yapabileceğini düşünmemektedir. Yeni anayasaya hazırlanması istemiyle AK Parti'nin anayasayı değiştirebileceğine inanma arasında %24'luk bir fark bulunmaktadır. Anket sonuçlarına bakıldığında; kamu çalışanları arasında statükonun değişmesini isteyen ancak bunun AK Parti tarafından değiştirilebileceğine inanmayan bir kesimin olduğu görülmektedir.

Kamu Çalışanlarının Hakları

Yapılan çalışmada kamu çalışanlarının küresel ekonomik krizle beraber ve genel olarak özlük haklarıyla ilgili düşüncelerinin incelendiği bölümden çıkarılabileceğimiz sonuçlar şöyledir:

• Öncelikli olarak anketten çıkan sonuca göre; kamu çalışanlarının büyük bir çoğunluğu haklarında azalma olduğunu ifade etmişlerdir. Kamu çalışanları arasında hükümet tarafından yapılan düzenlemeler ile kamu çalışanlarının özlük haklarının iyileştirildiğini düşünenlerin oranı % 38,3'dür. Ancak ankete katılan memurlar daha büyük bir oranla (% 61,7) kamu çalışanlarının özlük haklarında herhangi bir iyileşme olmadığını ifade etmektedirler.

• Ankette kamu çalışanlarının % 71,7'si Türkiye'de ekonomik rejim ve yapılan çeşitli hukuki düzenlemeler yolu ile özlük haklarında bir azalma olduğunu ifade etmişlerdir. % 28,3'lük bir oran ise kamu çalışanlarının özlük haklarında herhangi bir azalma olmadığını düşünmektedir. Kamu çalışanları arasında özellikle uluslararası arenada değişim gösteren liberal politikalar, para politikaları ve küresel krizin önlenmesi yönünde alınan tedbirlerin yanı sıra Türkiye'nin küresel ekonomik krizle beraber artan uluslararası sermaye ve IMF ile ilişkileri, Türkiye-IMF arasında imzalanan anlaşmalarda kamu personelinin haklarına yönelik kısıtlayıcı istekleri kamu personelinin kendi haklarında bir daralma olduğu düşüncesine neden olmaktadır.

• Ankete katılan kamu çalışanlarının haklarıyla ilgili istemlerine bakıldığında; öncelikli sıranın sendikal hakların genişletilmesi olduğunu görüyoruz. Ankette kamu çalışanlarının % 33,6'sı sendikal hakların genişletilmesini olmazsa olmaz hakları olarak görürken, % 34,3'lük bir kesim sosyal haklar ve özlük haklarının iyileştirilmesini istemekte ve % 18,7'lik bir kesim de ekonomik haklarının genişletilmesi gerektiğini düşünmektedir. Kamu çalışanları arasında görevde yükselme ve adil yönetim konusunda yeni düzenlemeler isteyenlerin oranı da % 10'dur.

• Ankette kamu çalışanlarının sendikalar tarafından haklarıyla ilgili toplu görüşmelerde ele alınmasına vurgu yaptığı istemlerin başında ekonomik hakları gelmektedir. Araştırmaya katılanların % 36,3'ü sendikalar tarafından toplu görüşmelerde memurların ekonomik durumlarının iyileştirilmesinin üzerinde durulmasını isterken, % 32'lik bir kesim sosyal haklar ve özlük haklarının iyileştirilmesinin, 19,2'lik bir kesim grev ve toplu sözleşme haklarının genişletilmesinin sendikalar tarafından toplu görüşme masasında ele alınması gerektiğini düşünmektedir. Ankette kamu çalışanlarının % 1,9 gibi küçük bir oranla görevde yükselme ve adil yönetim konusunda yeni düzenlemeler yapılmasının sendikalar tarafından ele alınması gerektiğini ifade etmektedir.

• Ankette kamu çalışanları öncelikli olarak ekonomik haklarının genişletilmesi ardından % 94 gibi büyük bir oranla demokratik hak ve özgürlüklerinin bir an önce kendilerine tanınmasını istemektedirler. Bu bağlamda kamu çalışanlarının % 93'ü kendilerine toplu sözleşme ve grev haklarıyla ilgili talepleri olduğu görülmektedir. Ayrıca sendikal örgütlenmenin önündeki engellerin kaldırılması, araştırmaya katılan kamu çalışanları tarafından oldukça yüksek bir oranda (% 92,1) talep edilmektedir. Memurlara siyaset yasağının kaldırılması da oldukça yüksek bir oranda (% 93) kamu çalışanları tarafından talep edilmektedir.

• Ankette kamu çalışanlarının haklarıyla ilgili düşüncelerinin ele alındığı bölümde öne çıkan sonuçlardan birinin de memurların kamu çalışanlarıyla ilgili çıkarılacak yasalar konusunda sendikalarla görüş alınması ve sendikaların belirleyici rolüne vurgu yapılması konusu olduğu görülmektedir. Ayrıca sendikalı memurlar arasında bu konuda olumsuz görüş bildiren % 5'lik bir kesimin bulunduğu da ankette göze çarpmaktadır.

- Araştırmaya katılan kamu çalışanlarının büyük bir çoğunluğu AB açılımlarının kamu çalışanları için faydalı olacağını düşünmektedir. Araştırmada yer alan memurların % 26'ya yakını ise AB açılımlarını kamu çalışanları için bir faydası olmayacağını düşünmektedir.

Bu araştırmayla tüm dünyada hissedilen mali ve ekonomik krizin Türkiye'de bütün alanlarda derinden hissedildiği, toplumun önemli bir katmanı olan kamu çalışanları arasında da ekonomik krizin derin etkileri bulunduğu ortaya çıkmıştır. Yine bu araştırmayla kamu çalışanlarının ekonomik kriz karşısında beklentilerine yönelik de önemli verilere ulaşılmıştır. Bu araştırma sonucunda kamu çalışanlarının beklenti ve talepleri; öncelikle olarak ekonomik ve ardından özlük hakları olarak sıralanabilir. Araştırmanın ortaya koyduğu en önemli gerçek, kamu çalışanlarının aylık gelirlerinin harcamalarını karşılamaması ve geleceğe olan umutsuzluktur. Bunun yanı sıra kamu çalışanlarının her geçen yıl ekonomik, sosyal ve özlük hakları açısından kendilerini bir önceki yıllara oranla daha gerilemiş olarak görmesi de araştırmanın önemli bir verisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu araştırmayla kamu çalışanlarının öncelikle ekonomik durumlarının iyileştirilmesini bekledikleri ardından büyük bir oranla özlük haklarının genişletilmesi, demokratik hak ve özgürlüklerinin bir an önce kendilerine tanınmasını istedikleri görülmektedir. Kamu çalışanlarının bağlı olduğu sendika açısından araştırma sonuçları ele alınırsa; kamu çalışanlarının kendilerine toplu sözleşme ve grev hakları tanınmasıyla ilgili talepleri olduğu görülmektedir. Ayrıca sendikal örgütlenmenin önündeki engellerin kaldırılması, araştırmaya katılan kamu çalışanları tarafından oldukça yüksek bir oranda talep edilmektedir. Memurlara siyaset yasağının kaldırılması da oldukça yüksek bir oranda kamu çalışanlarının sendikalardan üzerinde çalışılmasını istedikleri beklentileri arasında yer almaktadır.

Söz konusu araştırmada yer alan kamu çalışanlarının anket sorularına verdiği yanıtlardan, beklenti ve istemlerinden hareketle başlıca şu veriler elde edilmektedir:

- Kamu çalışanları yaşanan ekonomik kriz karşısında gıda ve giyim gibi temel ihtiyaçlarıyla ilgili harcamalarında kısıtlamaya gitmektedir.
- Kamu çalışanlarının ekonomik durumlarının düzeltilmesi verimliliği artıracak gibi mali ve ekonomik hareketlilik, üretim-tüketim dengelerinin sağlıklı işleyişi ve reel sektörün canlanmasına da doğrudan etki edecektir.
- Kamu çalışanlarının kahir ekseriyeti yoksulluk sınırının altına aylık gelire sahiptir.
- Kamu çalışanları ekonomik kriz karşısında kendilerinin hem mesleki alanda hem de sosyal-kültürel alanlarda gelişimine katkı yapacak harcamalardan kaçınmaktadır.
- Küresel ekonomik krizin Türkiye'ye etkisi kamu çalışanlarını yoğun bir şekilde bankalara borçlandırmıştır.

- Memurlar, hükümetin ekonomik krizin önlenmesi için aldığı önlemlere güvenmemekte ve krizin faturasının çalışanlara çıktığını düşünmektedir.
- Orta ve yüksek düzey yöneticiler dışında kamu çalışanları ekonomik krizden yoğun bir şekilde etkilenmiştir.
- Kamu çalışanlarının gündelik hayatlarında, arkadaş çevresinde ve işyerinde en çok konuştuğu konuların başında yaşanan ekonomik kriz gelmektedir.
- Kamu çalışanları ekonomik sıkıntılarının artmasıyla özellikle de yaşanan ekonomik kriz bahane edilerek özlük haklarında da sınırlamaların arttığını düşünmektedir.
- Kamu çalışanları ekonomik durumlarında yaşanan sorunlarla geleceğe olan güven ve umutlarında önemli sıkıntı yaşamaktadır.
- Kamu çalışanları sendikalardan öncelikli olarak ekonomik durumlarının düzeltilmesi, ardından özlük haklarının genişletilmesi, demokratik hak ve özgürlüklerinin kendilerine tanınması yönünde çaba harcamasını istemektedir.
- Kamu çalışanlarının büyük bir çoğunluğu yeni bir anayasa hazırlanmasını isterken bu konuda hükümetin başarılı olacağına inanç düşük oranda kalmaktadır.
- Kamu çalışanları AB açılımları ve üyelik süreciyle ilgili gelişmelere sıcak bakmakta ve bu süreci memurların özlük haklarının genişlemesi, demokratik hak ve özgürlüklerin artması konusunda kendi lehlerine gelişmeler olarak görmektedir.

Memur Sendikaları Konfederasyonu

GMK Bulvarı Özveren Sokak No: 9/4 Demirtepe/ANKARA

Tel: 0312 230 48 98 - 230 09 72-73 • Faks: 0312 230 39 89

www.memursen.org.tr